

Pensionsmyndighetens februariprognos

För åren 2024–2027

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	1
Utgifter för pensioner	1
Förändring av utgiftsprognos.....	2
Administrationskostnader.....	3
Inledning.....	4
Principer för Pensionsmyndighetens förslag till anslagsbelopp 2025 ..	4
Prognosunderlag.....	5
Kontaktpersoner	6
Prognoser för inkomstindex och balanstal.....	7
Följsamhetsindexering och basbelopp	11
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	14
1:1 Garantipension till ålderspension	14
Ändamål.....	14
Antaganden	15
Analys av 2023.....	15
Analys av 2024–2027	18
Känslighetsanalys	19
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	21
Ändamål.....	21
Antaganden	22
Analys av 2023.....	22
Analys av 2024–2027	23
Känslighetsanalys	23
Finansieringsutveckling.....	24
Förslag.....	25
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	26
Ändamål.....	26
Antaganden	27
Analys av 2023.....	27
Analys av 2024–2027	29
Känslighetsanalys	30
1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	32
Ändamål.....	32
Antaganden	32
Analys av 2023.....	32
Medelbelopp	34
Analys av 2024–2027	34
Medelbelopp.....	35
Känslighetsanalys	36

1:5	Inkomstpensionstillägg	37
	Ändamål	37
	Analys av 2024–2027	38
	Känslighetsanalys	39
2:1	Pensionsmyndigheten	40
	Analys 40	
	Anslagsöversikt	40
	Jämförelse med föregående prognos	41
	De totala administrationskostnaderna	41
	Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)	42
	Särskild kredit för fondhandeln (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)	43
	Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	44
	Ändamål	44
	Antaganden	44
	Analys av 2023	44
	Analys av 2024–2027	45
	Känslighetsanalys	47
1:7	Pensionsrätt för barnår	48
	Ändamål	48
	Antaganden	48
	Analys av 2023	49
	Analys av 2024–2027	49
	Analys av prognos och utfall för 2022	49
	Känslighetsanalys	51
	Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget	52
	Inkomstpensionssystemet	52
	Ändamål	52
	Analys av 2023	54
	Premiepensionssystemet	54
	Ändamål	54
	Analys av 2023	55
	Prognos för inkomstgrundad ålderspension	55
	Antaganden	55
	Analys av 2024–2027	55
	Känslighetsanalys	59
	AP-fondernas inkomster och utgifter	60
	Frivillig pension	62

Sammanfattning

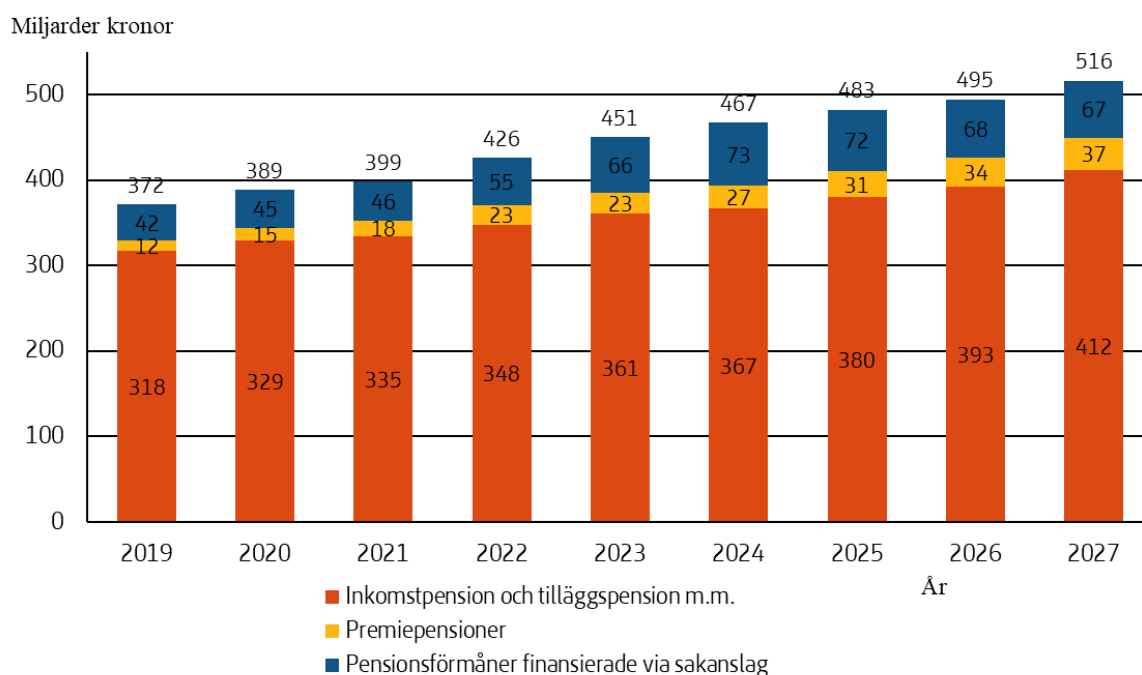
Utgifter för pensioner och pensionsrelaterade förmåner med mera som Pensionsmyndigheten svarar för beräknas uppgå till 467 miljarder kronor år 2024. Det motsvarar ca 7 procent av bruttonationalprodukten (BNP). Pensionsmyndighetens förvaltningskostnader beräknas samma år uppgå till 1,881 miljarder kronor, vilket utgör 0,40 procent av utgifterna för pensioner.

Prognoserna är underlag till regeringskansliets och ESV:s beräkningar om statens utgiftstak. Pensionsmyndighetens förmåner utgör cirka 25 procent av utgifterna under utgiftstaket.

Utgifter för pensioner

I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen 2019–2027.

Figur 1 Utgiftsutveckling 2019–2027

De totala utgifterna förväntas öka enligt prognosen, från 372 miljarder kronor år 2019 till 516 miljarder kronor år 2027. Utgifterna ökar som en följd av ålderspensionärerna blir fler och att pensionerna ökar nominellt. Antalet ålderspensionärer beräknas öka från 2,3 miljoner år 2022 till 2,4 miljoner år 2027.

Nedanstående tabell visar prognosen för indexeringen av inkomstpensionen för respektive år. Från de antaganden som gjorts avseende inkomstindex/balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Tabell 1. Förändring av inkomstpensioner, procent

	2024	2025	2026	2027
Oktober-prognos	+1,0	+1,7	+2,8	+3,3
Februari-prognos	+1,0	+2,2	+2,5	+3,0

Inkomstpensionen ökar med 1,0 procent för år 2024 för att året därpå öka till 2,2 procent och därefter stiga till 2,5–3,0 procent. Prognosen för inkomstindex är ganska nära den föregående prognosen men med en något starkare utveckling för år 2025. Beräkningen baseras på Konjunkturinstitutets (KI) prognos från december.

Prisbasbeloppet, som bland annat påverkar garantipensionen, ökar med 9,1 procent 2024. Prisbasbeloppet prognostiseras öka med 2,6 procent år 2025.

Tilläggsanslag behövs för garantipension eftersom tillgängliga medel inte räcker för år 2024. Anslagskrediten överskrids med 2 371 miljoner kronor. Anslagsbeloppet för 2024 är satt för lågt i förhållande till prognosen.

Tilläggsanslag behövs för äldreförsörjningsstöd eftersom tillgängliga medel inte räcker för år 2024. Anslagskrediten överskrids med 8 miljoner kronor. Anslagsbeloppet för 2024 är satt för lågt i förhållande till prognosen.

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2024–2027 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i större utsträckning än äldre pensionärer. Bland yngre ålderspensionärer är det större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig jämfört med äldre pensionärer och därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som får garantipension minska medan antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg beräknas vara ungefär oförändrat.

Förändring av utgiftsprognos

Utgifterna för garantipension för åren 2025–2027 har sänkts jämfört med föregående prognos med anledning av sänkt prognos för prisbasbelopp och höjd prognos för inkomstindex. Utgifterna för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd har höjts för åren 2024–2027 beroende på att prognosen för boendekostnaderna har höjts jämfört med föregående prognos.

Medelbeloppet för garantipension för åren 2024–2027 har justerats upp jämfört med föregående anslagsuppföljning. Medelbeloppet beräknas bli högre beroende jämfört med vad som antogs i föregående prognos. En justering har gjorts i prognosmodellen som ger högre medelbelopp som beror av indexeringen.

Antalet förmånstagare för äldreförsörjningsstöd beräknas bli högre jämfört med föregående prognos. Antalet har varit högre under de senaste månaderna vilket har medfört en höjning av prognosen.

Utgifterna för inkomstpension och tilläggspension har sänkts för 2024. I denna beräkning har utfall för 2023 tagits in i beräkningen. Utfallet visade ett lägre antal nyblivna pensionärer än tidigare prognostiserats, vilket innebär att prognosen för kommande år sänkts avseende nyblivna pensionärer och pensioneringsbenägenhet. Utgifterna för premiepension 2024 har höjts och efterföljande års utgifter har sänkts. Aktiemarknadens utveckling under 2023 har bidragit till att prognosen höjts, medan volym- och strukturförändringar bidragit till att prognosen sänkts.

Utgiftsprognosen för pensionsgrundande belopp för barnår har sänkts främst på grund av att det preliminära utfallet för år 2022 har inkommit och det var lägre än tidigare prognostiserat.

Prognosändringarna för övriga förmåner kan betraktas som relativt små bortsett från de förändringar som orsakas av ändrade prognoser för inkomstindex och prisbasbeloppet.

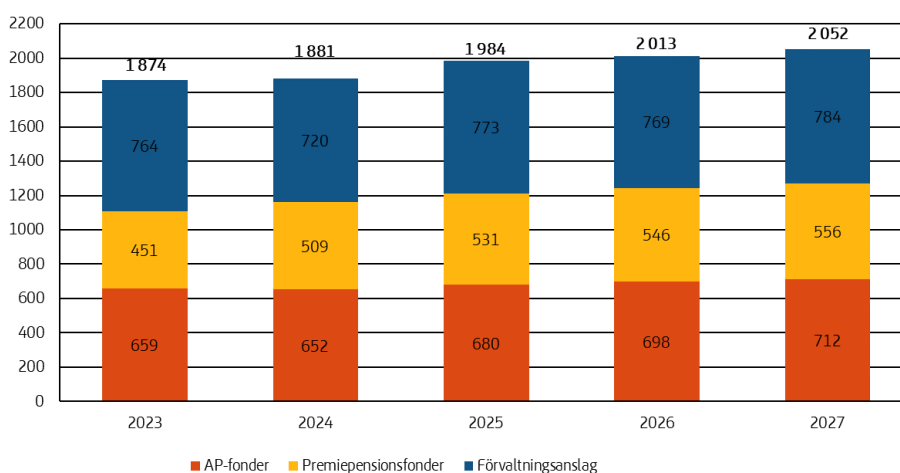
Administrationskostnader

Anslagsprognosen för åren 2024-2027 motsvarar tillgängliga respektive aviserade medel i senaste budgetpropositionen (BP24).

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2024-2026 redogjort för behov av medel avseende ofinansierade verksamheter. Detta ytterligare finansieringsbehov ingår inte i beräkningen av prognosen eftersom det inte rymms inom tillgängliga medel, men har givetvis negativ inverkan på den verksamhet som kan bedrivas och de resultat som uppnås 2024 och framåt.

Myndigheten avser att i Budgetunderlaget 2025-2027 återkomma med förnyade beräkningar avseende ofinansierade verksamheter.

Figur 2 Administrationskostnader i löpande priser åren 2023–2027

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2024 ska Pensionsmyndigheten redovisa utgiftsprognoser för 2024–2027 i statens informationssystem Hermes. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Följande ska redovisas den 5 februari för sakanslagen:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad,
- prognoser för 2024 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad,
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2024–2027
- prognoser för balanstalet för 2025–2027,
- prognoser för inkomstindex för 2025–2027,
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller

I denna del av budgetunderlaget redovisas prognoser för åren 2024–2027 för Pensionsmyndighetens sakanslag inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom redovisas prognoser för balanstalet och inkomstindex i ett eget avsnitt.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2024 redovisas i bilaga 3. I bilaga 4 redovisas en jämförelse mellan prognoserna i detta budgetunderlag och de prognoser som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Principer för Pensionsmyndighetens förslag till anslagsbelopp 2025

Pensionsmyndigheten har i beräkningarna av förslag till anslagsbelopp antagit att inget anslagssparande får föras över mellan åren 2024 och 2025.

Högsta tillåtna anslagskredit för budgetåret 2024 för respektive anslagspost framgår av regleringsbrevet. För de anslagsposter som prognostiseras utnyttja anslagskrediten under 2024 överförs därför ett negativt överföringsbelopp från år 2024 till år 2025. Vid beräkningen av anslagsbehov har vi beaktat ingående överföringsbelopp, dock ej för förvaltningsanslaget. Vårt förslag till anslagsbelopp för 2025 är summan av prognostiserad utgift och ingående överföringsbelopp med omvänt tecken.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten utnyttjar det mest aktuella dataunderlag som finns tillgängligt. Detta innebär att statistik för januari har kunnat användas som underlag i prognosen. Ekonomiskt utfall för januari 2024 har dock inte varit tillgängligt förrän i mitten på februari och har därför inte kunnat användas som prognosunderlag.

Hänsyn har tagits till kända regeländringar och lagda propositioner med lagförslag. Däremot har hänsyn inte tagits till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom det då inte finns underlag för beräkningar.

De makroekonomiska antaganden om löneutveckling, prisbasbelopp med mera som använts i beräkningarna anges i bilaga 2. Dessa antaganden har erhållits från Konjunkturinstitutet (KI) i december 2023. För inkomstindex, inkomstbasbelopp och balanstal har dock Pensionsmyndigheten gjort egna prognoser. Till beräkningarna har vidare SCB:s befolkningsprognos från april år 2023 använts.

Balanstalets utveckling är osäker vilket bland annat beror på svårigheterna att bedöma börsutvecklingen och därmed också hur AP-fonderna kommer att utvecklas. Pensionsmyndigheten väljer därför att presentera tre alternativa beräkningar för balanstalet.

Hur de olika makroekonomiska förutsättningarna påverkar utgifterna redovisas under respektive anslag. Där redovisas även hur förändrade antaganden kan påverka utgiftsprognoserna i olika riktningar.

Kontaktpersoner

Anslag

Kontaktperson

Anslag		Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal		Erik Granseth Farhad Rouhani-Kalleh
11.1:1	Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	Dan Frankkila
11.1:3	Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4	Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.1:5	Inkomstpensionstillägg	Dan Frankkila
11:2:1	Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5	Barnpensioner och efterlevandestöd	Stefan Granbom
12.1:7	Pensionsrätt för barnår	Erik Granseth
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten		Dan Frankkila

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet för Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2024–2027.

Inkomstindex baseras på förändringen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst mellan två år. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16–64 års ålder. Både inkomster över och under det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp ingår i inkomstmättet.

Inkomstindex för åren 2025–2027 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognos för summa PGI. Pensionsmyndigheten har gjort en prognos för antal med PGI som baseras på Konjunkturinstitutets prognos för sysselsättning samt SCB:s befolkningsprognos och har därefter färdigställt prognosen för inkomstindex för åren 2025–2027. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex för år 2024 är 208,41 vilket innebär att indexet ökar med 2,6 procent jämfört med år 2023. Prognos för de olika delarna i inkomstindex redovisas nedan.

Tabell 2. Prognos pensionsgrundande inkomst (PGI)

Förklaringspost	Utfall			Prognos			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Summa PGI (miljarder kronor)	1 908	2 009	2 122	2 229	2 312	2 419	2 545
Procentuell utveckling	2,0	5,3	5,7	5,0	3,7	4,6	5,2
Antal med PGI (tusental)	5 405	5 485	5 594	5 654	5 663	5 687	5 719
Förändring (tusental)	–45	+80	+109	+60	+9	+24	+32
Snittinkomst (tusental kronor)	353	366	379	394	408	425	445
Procentuell utveckling	2,8	3,8	3,6	3,9	3,5	4,2	4,6

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16–24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för antalet med pensionsgrundande inkomst. Antalet med pensionsgrundande

inkomst för dem som är äldre förändras inte så mycket från år till år. De yngre har i regel låga inkomster. Under senare år har befolkningen ökat. Sysselsättningen har ökat under senare år men under pandemin 2020 minskade antalet sysselsatta. Antalet med pensionsgrundande inkomst har därför ökat de senaste åren fränsett 2020 då antalet minskade. Återhämtningen efter pandemin har lett till relativt stora ökningar av PGI-summa och antal med PGI.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar.

Det är förhållandevis små skillnader i inkomstindex jämfört med föregående prognos för åren 2025–2027.

Tabell 3. Prognos inkomstindex

	Fastställda inkomstindex				Prognos		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Procentuell förändring av inkomstindex	2,2	4,1	4,6	2,6	3,9	4,2	4,6
Inkomstindex, ny prognos	186,52	194,19	203,13	208,41	216,48	225,55	236,02
Inkomstindex, föregående prognos				211,57	215,42	224,95	236,07

Beräkningen av *balanstalet* baseras på samma antaganden som utgiftsprognoserna. Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fondernas fondkapital samt pensionsskuld.

Ett gemensamt antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Av dessa 3,5 procent förväntas ungefär 2,5 procentenheter komma från utdelning och ungefär 1 procentenhet från orealiserad avkastning. Korta räntor förväntas bidra med ungefär 1,5 procent avkastning. Avkastningsantagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstatsprognosen. De övriga två alternativen ska ses som en känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om

aktiekursernas utveckling. I det optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Den tabell som följer redovisar bland annat de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2023 till 2025. Något antagande om kursutvecklingen 2026 och 2027 behöver inte göras eftersom balanstalet för 2026 och 2027 baseras på utfallen för 2024 och 2025. I tabellen visas utfallet för balanstalet för 2023 och 2024 och en prognos för 2025–2027. Från och med 2017 har det införts dämpade balanstal som i stället för balanstalen används vid beräkning av balansindex. Detta innebär att bara en tredjedel av balanstalets avvikelse från 1,0 påverkar balansindex. Det dämpade balanstalet redovisas endast för huvudalternativet.

Enligt beräkningarna kommer inte en ny balanseringsperiod inledas under prognoshorizonten för något av alternativen. Prognosen är osäker och det finns en risk för både en bättre och en sämre utveckling. Det som skiljer alternativen åt är den förväntade utvecklingen av aktiekurserna vilket påverkar AP-fondernas tillgångar.

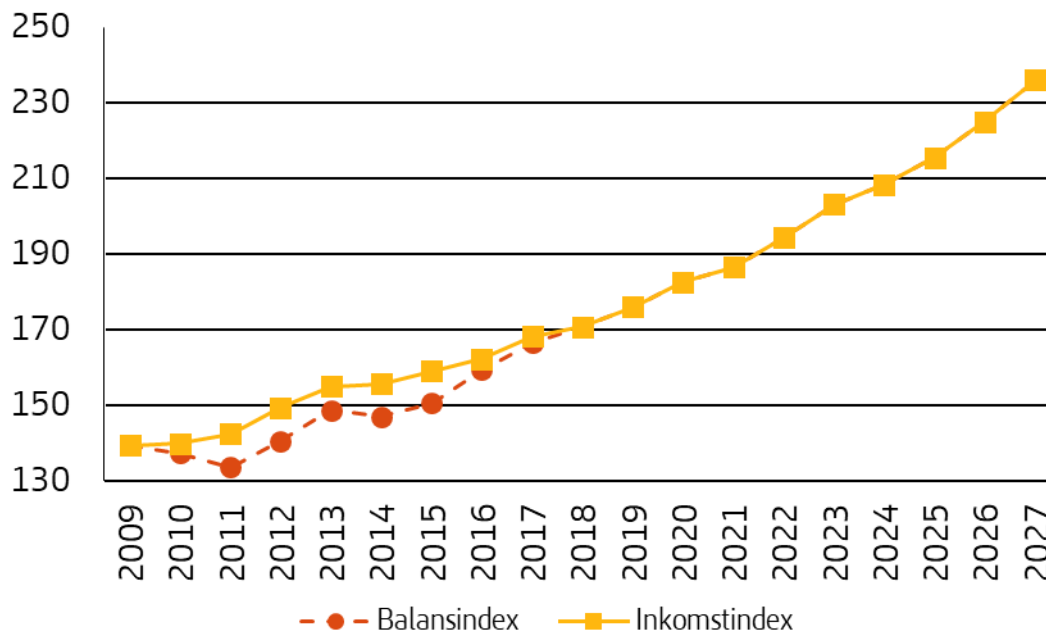
Tabell 4. Prognos för balanstal enligt de tre olika alternativen

Antagande och scenario	2023	2024	2025	2026	2027
Aktiekursernas utveckling, %					
- Huvudalternativ	+13	+5	+4		
- Optimistiskt alternativ		+15	+14		
- Pessimistiskt alternativ		-5	-6		
Balanstal	Utfall	Prognos			
- Huvudalternativ	1,1202	1,1295	1,1206	1,1480	1,1414
- Optimistiskt alternativ	1,1202	1,1295		1,1613	1,1694
- Pessimistiskt alternativ	1,1202	1,1295		1,1346	1,1153
Dämpat balanstal					
- Huvudalternativ	1,0401	1,0432	1,0402	1,0493	1,0471

Balanstalet för 2025 beräknas preliminärt till 1,1206. Tillgångarna var preliminärt drygt 1 312 miljarder kronor högre än skulderna vid utgången av 2023, se Tabell 5. Det preliminära balanstalet för 2025 är något lägre än utfallet för 2024, främst på grund av att pensionsskulden ökade till följd av den stora inkomstindexökningen för 2023. Huvudalternativets prognos för balanstalet för 2026–2028 är cirka 1,14.

Diagrammet som följer visar utvecklingen och prognoser för inkomstindex och balansindex i huvudalternativet. Sedan 2018 kommer det endast att finnas inkomstindex och inte något balansindex enligt beräkningen.

Figur 3. Inkomstindex och balansindex 2009–2027

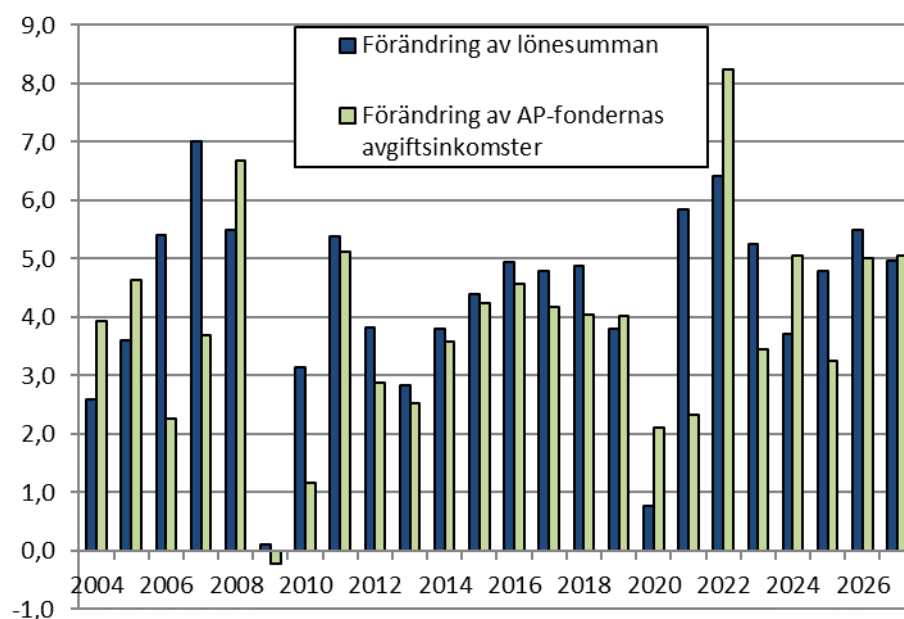

Pensionssystemets tillgångar består till största delen av avgiftstillgången vars utveckling styrs av pensionssystemets avgiftsinkomster och omsättningstiden. Avgiftsinkomsterna består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift.

Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften utgör tillsammans drygt 90 procent av avgiftsinkomsten och de påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en annan utvecklingstakt, men den avgiften utgör bara ungefär en procent av avgiftsinkomsterna. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör för närvarande 7–8 procent av avgiftsinkomsterna. Den påverkas till exempel av utvecklingen inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Statliga ålderspensionsavgifter har ofta haft en låg men ojämn utvecklingstakt.

De största delarna av avgiftsinkomsten, arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften, följer utvecklingen av lönesumman, medan egenavgifter och statliga ålderspensionsavgifter har haft en annan utveckling som generellt sett varit lägre. Detta medför att avgiftsinkomsterna har ökat i lägre takt än lönesumman för de flesta åren. En jämförelse mellan lönesummans utveckling och avgiftsinkomsterna redovisas i diagrammet som följer.

Figur 4. Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet. Beloppen anges i miljoner kronor.

Tabell 5. Prognos för skulder, tillgångar och balanstal samt jämförelse med tidigare prognos

Balanserings- år	Utfall/ prognos	Avgifts- tillgång	AP-fonderna	Summa tillgångar	Pensionsskuld	Balanstal
2025	<i>Preliminärt utfall</i>	10 241 109	1 950 460	12 191 569	10 879 791	1,1206
	<i>Föregående prognos</i>	10 262 119	1 920 601	12 182 721	10 894 749	1,1182
2026	<i>Ny prognos</i>	10 791 408	2 061 394	12 852 802	11 196 097	1,1480
	<i>Föregående prognos</i>	10 690 735	2 029 007	12 719 742	11 178 369	1,1379
2027	<i>Ny prognos</i>	11 119 996	2 157 693	13 277 689	11 633 128	1,1414
	<i>Föregående prognos</i>	11 157 542	2 124 718	13 282 259	11 521 596	1,1528
2028	<i>Ny prognos</i>	11 654 588	2 263 562	13 918 150	12 146 397	1,1459

Följsamhetsindexering och basbelopp

Alla inkomstpensioner samt tilläggs pensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter.

Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2024 blev inkomstpensionerna uppräknade med 1,0 procent. För år 2025 beräknas inkomstpensionen att indexeras upp med 2,2 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan real förändring av inkomstpensionerna beräknas. Trots att prisbasbeloppet för 2025 har en lägre ökningstakt än i föregående prognos väntas den reala förändringen av inkomstpensionen hamna strax under noll.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggs pension över 65 år.

Tabell 6. Index- och inkomstpensionsutveckling 2021–2027

Prognosförändring	Utfall			Prognos		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Förändring av inkomstindex, %	+4,1	+4,6	+2,6	+3,9	+4,2	+4,6
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+2,5	+3,0	+1,0	+2,2	+2,5	+3,0
Förändring av prisbasbelopp, %	+1,5	+8,7	+9,1	+2,6	+1,2	+1,8
Real förändring av inkomstpensionerna, %	+1,0	-5,3	-7,5	-0,4	+1,3	+1,1

Balansindex har tidigare använts istället för inkomstindex. Indexeringen är återställd 2018 och för år 2024 finns det inte heller något balansindex eftersom balanstalet är över ett. För åren 2025–2027 beräknas att balanstalet och därmed också det dämpade balanstalet blir större än 1,0 vilket innebär att det inte blir någon balansering dessa år enligt beräkningen.

När den inkomstgrundade pensionen har en lägre uppräkning än garantipensionen höjs garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen har en lägre uppräkning än garantipensionen tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension.

Prisbasbeloppet beräknas öka under perioden 2025–2027. Höjda prisbasbelopp har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldreförsörjningsstöd och efterlevandestöd. Inkomstindex beräknas också öka. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Prognosen för inkomstindex påverkar också pensionsrätten för barnår.

Tabellen nedan visar de tre viktigaste indexen inom pensionssystemet för åren 2023–2027. Inkomstindex och inkomstbasbeloppet är prognostiserade av Pensionsmyndigheten medan prisbasbeloppet är prognostiserat av Konjunkturinstitutet. Indexen redovisas också i bilaga 2. Åren 2025–2027 kommer det inte att finnas något balansindex enligt beräkningen.

Tabell 7. Fastställda och prognostiserade index och basbelopp

Index och basbelopp	Utfall		Prognos		
	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomstindex	203,13	208,41	216,48	225,55	236,02
Inkomstbasbeloppet	74 300	76 200	79 200	82 500	86 300
Prisbasbeloppet	52 500	57 300	58 800	59 500	60 600

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 8. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
26 149 931 ¹	33 303 700	33 113 200	29 858 700	29 112 100

¹ Utfall

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 och i förekommande fall tilläggsanslag för 2024 redovisas i hemställan i budgetunderlaget 2025–2027.

Ändamål

Från anslaget bekostas främst garantipension till ålderspension samt särskilt pensionstillägg för långvarig vård av sjukt och handikappat barn.

Garantipension beviljas till ålderspensionärer som är 66 år eller äldre och som saknar inkomstgrundad pension eller har viss inkomstgrundad pension.

Garantipensionen beräknas på olika sätt beroende på om ålderspensionären är född före 1938 eller efter 1937. Olika nivåer gäller dessutom för gifta och ogifta ålderspensionärer. Garantipensionen minskas eller försvinner helt om ålderspensionären uppbär inkomstgrundad pension. Andra faktorer som påverkar garantipensionens storlek är till exempel om uttaget avser hel eller partiell ålderspension och antalet år som pensionären har varit bosatt i Sverige. Även eventuell tjänstepension påverkar garantipensionen för de pensionärer som är födda 1937 eller tidigare.

Maximal garantipension för en ogift ålderspensionär som är född 1938 eller senare är 2,43 prisbasbelopp. För en gift ålderspensionär som är född 1938 eller senare är basnivån 2,2 prisbasbelopp. Maximal garantipension för pensionärer som är födda 1937 eller tidigare är 2,4814 prisbasbelopp för ogifta och 2,2434 prisbasbelopp för gifta.

Särskilt pensionstillägg utges till en ålderspensionär som har vårdat sjukt eller handikappat barn under minst sex år och därmed avstått från förvärvsarbete. Maximalt tillägg är 50 procent av prisbasbeloppet för den som börjar ta ut tillägget vid 65 års ålder.

Anslaget finansieras helt med statliga medel.

Antaganden

De antaganden som används vid beräkningarna är utveckling av prisbasbeloppet, inkomstindex/balansindex samt SCB:s befolkningsprognos.

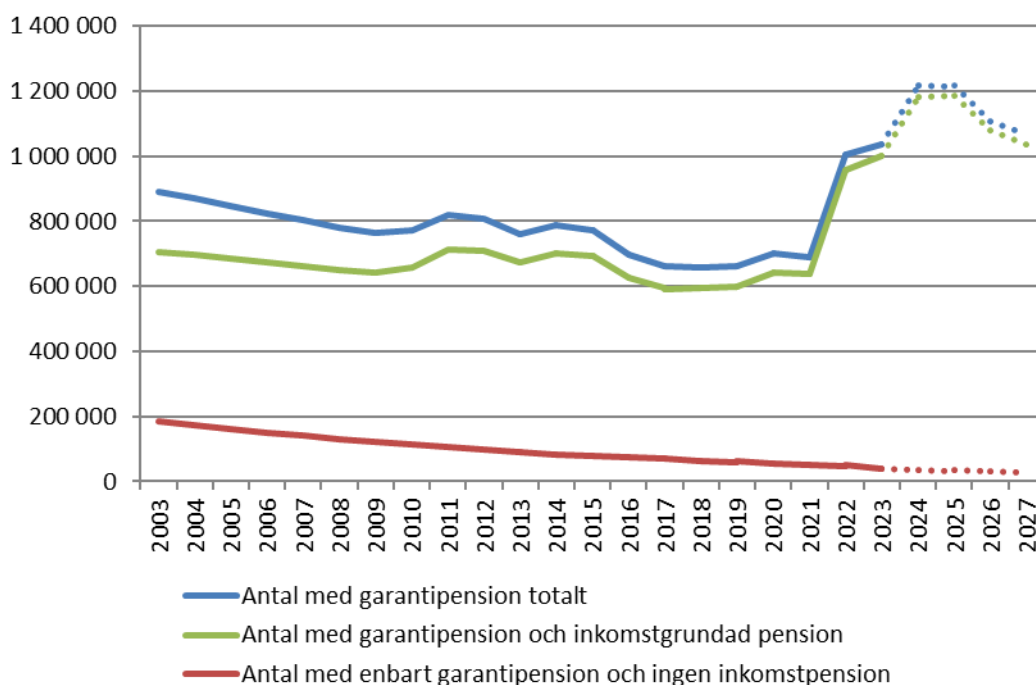
Analys av 2023

Anslagsbelastningen år 2023 blev 26 150 miljoner kronor varav 5 152 miljoner kronor avser garantipension till pensionärer som är födda 1937 eller tidigare, 20 992 miljoner kronor avser garantipension till ålderspensionärer som är födda 1938 eller senare och 6 miljoner kronor avser särskilt pensionstillägg.

Antalet garantipensioner i december 2023 var 1 037 000 (1 006 000 år 2022), varav 891 000 avser ålderspensionärer födda 1938 eller senare. Antalet är högre 2023 eftersom prisbasbeloppet ökade relativt mycket 2023 och det har en höjande effekt på antalet. Det är 57 procent av de födda 1937 eller tidigare och 47 procent av de födda 1938 eller senare som har garantipension. Antalet som enbart har garantipension och ingen inkomstgrundad pension var 38 000 personer i december 2023 (49 000 år 2022). Antalet med enbart garantipension sjönk relativt kraftigt eftersom garantipension inte utbetalas utomlands från och med år 2023. Det var totalt 57 000 personer bosatta utomlands som fick sin garantipension indragen vid årsskiftet 2022/2023.

I nedanstående diagram visas antalet personer med garantipension fördelat på år.

Figur 5. Antal med garantipension i december respektive år

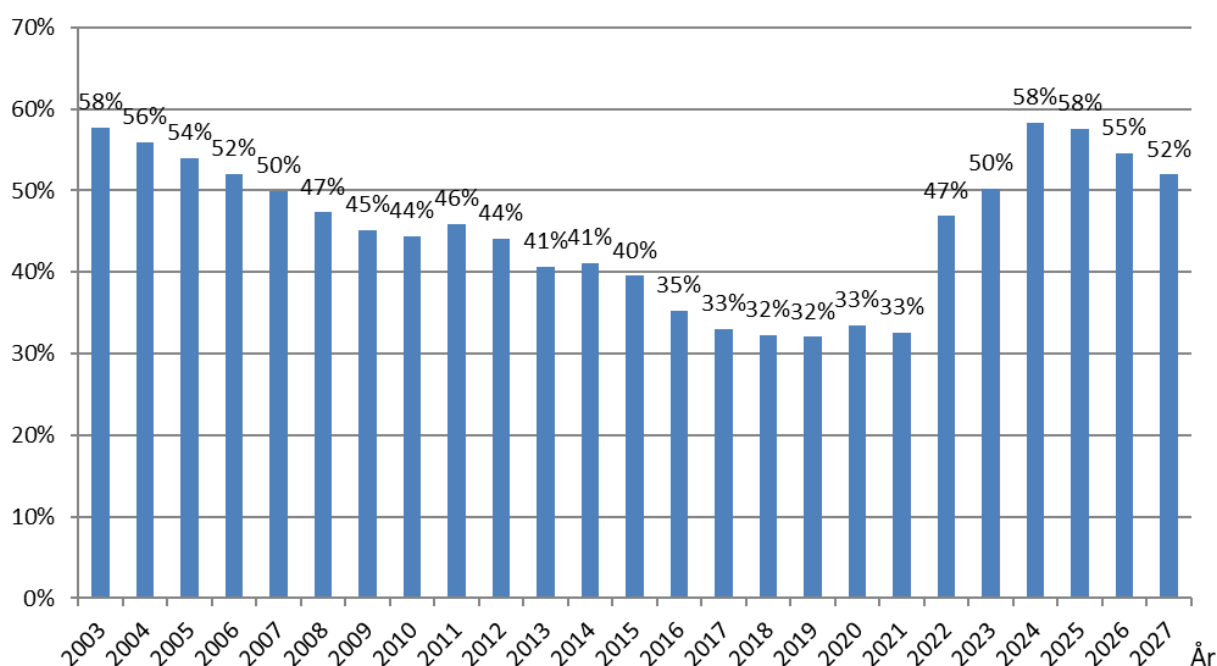

Andelen med garantipension minskade fram till år 2010. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Det

var också relativt god utveckling av inkomstpensionen fram till år 2009. Under 2011 ökade dock andelen med garantipension på grund av balanseringen och att inkomstpensionen sänktes. Andelen har fortsatt minska fram till år 2019 beroende på utvecklingen av inkomstpensionen samt prisbasbeloppet. År 2020 har andelen ökat eftersom nivån för garantipension höjdes genom en lagändring. År 2022 ökade andelen relativt kraftigt eftersom nivån för garantipension återigen höjdes i augusti 2022. År 2023 ökade andelen som får garantipension eftersom prisbasbeloppet ökade relativt kraftigt jämfört med inkomstpensionens följsamhetsindexering. Andelen som får garantipension ökar 2024 då prisbasbeloppet ökar kraftigt jämfört med följsamhetsindexeringen.

Nedanstående diagram visar andelen med garantipension fördelat på år.

Figur 6. Andel 65 år eller äldre¹ med garantipension i procent (december)

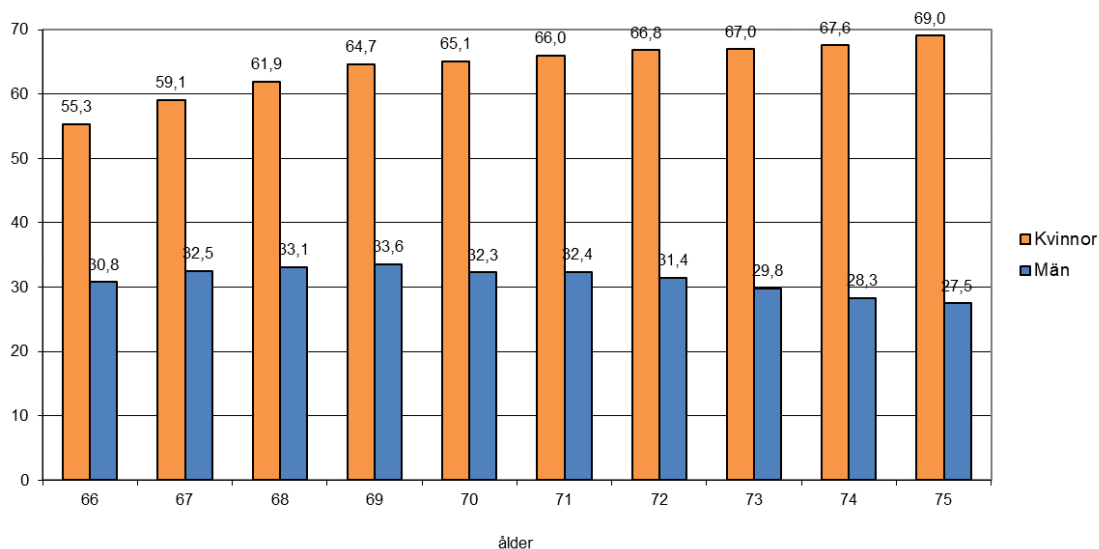

Bland yngre ålderspensionärer är det färre som har garantipension jämfört med de som är äldre. Det beror på att nya ålderspensionärer har en högre genomsnittlig inkomstgrundad pension.

Nedanstående diagram visar andelen med garantipension för åldrarna 65–75 år fördelat på kön.

¹ 66 år från 2023

Figur 7. Andel med garantipension av de som har allmän pension för olika åldrar, procent (december 2023)

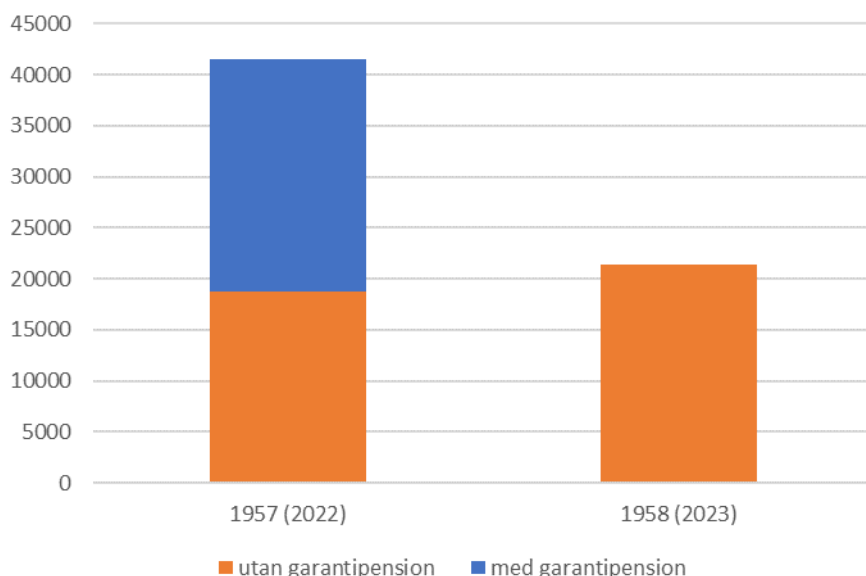

Yngre kohorter har en allt högre andel i det nya reformerade pensionssystemet och får en mindre del tilläggspension. De som är 66–69 år 2023 tillhör helt det nya pensionssystemet och får ingen tilläggspension.

För männen är andelen högre för yngre jämfört med äldre. Den högre andelen för yngre män kan delvis bero på att pensionsnivån i det nya reformerade pensionssystemet är något lägre förutsatt att man går i pension vid riktåldern. Yngre kvinnor har en högre allmän pension än de som är äldre. Andelen som har garantipension är därför lägre bland yngre.

Antalet som nybeviljas inkomstpension vid 65 års ålder har under 2023 sjunkit med 49 procent jämfört med 2022. Det beror på att den lägsta åldern för garantipension har höjts från 65 till 66 år 2023. Höjningen av åldern påverkar individers uppskjutande av inkomstpension både i inkomstlägen där man tidigare fick garantipension och i inkomstlägen som man tidigare inte fick garantipension. Att personer skjuter på sitt uttag av inkomstpension och fortsätter ha intjänade till inkomstgrundad pension leder till att deras allmänna pension blir högre vid uttaget.

Figur 8 Antal nybeviljade 65-åringar med inkomstpension januari-december 2022 och 2023, för årskullar 1957 och 1958

Medelbeloppet per år i garantipension för de som var födda 1937 eller tidigare var ungefär 33 000 kronor och för de som var födda 1938 eller senare ungefär 23 200 kronor. Medelbeloppet är betydligt högre för äldre åldersgrupper än för yngre. Medelbeloppet har ökat år 2023 eftersom prisbasbeloppet har ökat relativt kraftigt.

Antalet personer med särskilt pensionstillägg var ungefär 400 vid mitten av 2023.

Analys av 2024–2027

Tilläggsanslag behövs för garantipension eftersom tillgängliga medel inte räcker för år 2024. Anslagskrediten överskrids med 2 371 miljoner kronor. Anslagsbeloppet för 2024 är för lågt i förhållande till prognosen.

Anslagsbelastningen för 2024 beräknas bli 33 304 miljoner kronor varav 5 533 miljoner kronor för garantipension för de som är födda 1937 eller tidigare, 27 765 miljoner kronor för garantipension för de som är födda 1938 eller senare och 6 miljoner kronor för särskilt pensionstillägg.

Antalet ålderspensionärer beräknas öka under åren 2024–2027 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Antalet garantipensionärer påverkas även av relationen mellan följsamhetsindexeringen och prisindexeringen. De år följsamhetsindexeringen är högre än prisindexeringen minskar antalet garantipensionärer av detta skäl och vice versa. Det beror på att garantipensionens gränsvärden räknas upp med prisbasbeloppet samt att garantipensionen avräknas mot inkomstpensionen som följsamhetsindexeras.

Antalet garantipensionärer ökar 2024 med anledning av att prisbasbeloppet ökar relativt kraftigt. Antalet garantipensionärer har ökat med 191 000 från

december 2023 till januari 2024. Ungefär 1 161 000 ålderspensionärer beräknas ha garantipension vid mitten av år 2024. Vid mitten av 2025 beräknas antalet garantipensioner vara 1 223 000 och 2027 beräknas antalet vara 1 088 000.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp beräknas öka svagt under prognosperioden. Högre prisbasbelopp ger högre medelbelopp.

I prognosen har hänsyn tagits till höjningen av minimiåldern för att få garantipension från 66 till 67 år 2026.

Hänsyn har tagits till beslut om ändrad beräkning av försäkringstid för flyktingar (SFS 2022:1266). Bosättningstid i ett tidigare hemland får inte längre tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension. Det sänker utgifterna för garantipension avseende nybeviljade. Utgifterna för garantipension beräknas av den anledningen minska med 41 miljoner kronor för år 2024 respektive 133 miljoner kronor för år 2025.

Antalet personer med *särskilt pensionstillägg* minskar sedan flera år tillbaka. På lång sikt kommer förmånen att avvecklas. År 2024 beräknas antalet särskilda pensionstillägg vara cirka 400. Utgiften för särskilt pensionstillägg beräknas bli 6 miljoner kronor år 2024.

I bilaga 4 finns en jämförelse med den prognos som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Känslighetsanalys

För år 2025 beräknas anslagsbelastningen bli 33 113 miljoner kronor varav 33 108 miljoner kronor avser garantipension. Vid beräkningarna har prisbasbeloppet 58 800 kronor använts för år 2025. En avvikelse med 100 kronor från detta prisbasbelopp påverkar anslagsbehovet år 2025 med ungefär 202 miljoner kronor.

Om inkomstindex blir en procent högre än enligt förutsättningarna beräknas anslagsbehovet minska med ungefär 852 miljoner kronor.

Om inflationen och prisbasbeloppet blir högre än beräknat blir oftast även inkomstindex högre. Därigenom ökar både garantipensionen före avdrag och avdragets storlek. Om prisbasbeloppet blir 100 kronor högre än beräknat och även inkomstindex höjs i motsvarande mån beräknas utgifterna för garantipension öka med ungefär 57 miljoner kronor.

Om antalet garantipensioner skulle bli 1 000 fler än beräknat år 2025 ökar anslagsbehovet med 27 miljoner kronor förutsatt att de som tillkommer har samma medelbelopp som de som finns i beståndet. Det bör dock påpekas att de pensionärer som ligger nära inkomstgränsen för att vara berättigade till garantipension påverkar utgifterna i betydligt mindre omfattning. Om 1 000 garantipensionärer tillkommer från detta ”gränsskikt” påverkas utgifterna kanske bara med någon miljon kronor.

Om medelbeloppets årsnivå för garantipension skulle avvika från det beräknade medelbeloppet med 100 kr påverkas anslagsbehovet med 122 miljoner kronor.

Både antalet garantipensioner och medelbeloppet påverkas av hur den inkomstgrundade ålderspensionen utvecklas. I ett längre perspektiv är denna utveckling osäker, den påverkas av konjunktur, utvecklingen på kapitalmarknaden och utvecklingen på arbetsmarknaden vad gäller arbetslöshet och utträdesålder etc. Det tar dock lång tid innan det får genomslag på garantipension. På några års sikt bör utvecklingen vara relativt stabil.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 9. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
8 596 600 ¹	8 135 900	7 695 000	7 320 100	6 948 000

¹ Utfall

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 och i förekommande fall tilläggsanslag för 2024 redovisas i hemställan i budgetunderlaget 2025–2027. Där redovisas också ett förslag om att efterlevandepensionsavgiften sänks till 0,4 procent från och med 2025.

Ändamål

Från anslaget bekostas allmän omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension samt garantipension till dessa förmåner.

Allmän omställningspension betalas ut till efterlevande man eller kvinna som inte har fyllt 66 år. Allmän omställningspension betalas ut under tolv månader. Omställningspension kan betalas ut för förlängd tid (förlängd omställningspension) om den efterlevande har vårdnaden om barn under 18 år. Den kan då förlängas med 12 månader. Dock betalas förlängd omställningspension alltid ut till och med den månad det yngsta barnet fyller 12 år.

Omställningspensionen utgör 55 procent av efterlevandepensionsunderlaget. Detta grundar sig på den avlidnes pensionsbehållning i ålderspensionssystemet.

Garantipension till omställningspension är ett grundskydd. Basnivån är 2,13 prisbasbelopp. Om den avlidne inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid avkortas basnivån med 1/40 för varje år som saknas. Garantipensionen minskas med den omställningspension som betalas ut.

Änkepensioneringen är under avveckling. Änkepension kan betalas ut till änkor om de var gifta med den nu avlidne vid utgången av år 1989 eller om de redan var änkor vid denna tidpunkt och inte gift om sig. För inkomstgrundad änkepension finns ingen övre åldersgräns.

Änkepensionen utgör 40 procent av den avlidnes tilläggs pension eller 35 procent om det finns barn som har rätt till barnpension. Änkepension beräknas på de pensionspoäng i det tidigare ATP-systemet som den avlidne kan tillgodoräknas. Änkor som är födda 1945 eller senare får bara tillgodoräkna sig pensionspoäng till och med 1989. I änkepensionen kan också ingå ett tillägg på 90 procent av prisbasbeloppet för änkor under 66 år.

Änkor kan få garantipension om dödsfallet inträffade före år 2003. Garantipensionen betalas som längst ut tills den månad änkan fyller 66 år.

Särskild efterlevandepension kan inte nybeviljas efter december 2002. Förmånen kan dock betalas ut även för tid därefter för den som hade rätt till förmånen i december 2002.

Omfattande övergångsregler finns för efterlevandepensioneringen utöver vad som nämnts ovan.

Det finns en särskild socialavgift för efterlevandepensioneringen. Socialavgiften finansierar inkomstgrundad efterlevandepension (inklusive barnpension) och förvaltningskostnader för motsvarande förmåner men inte garantipensioner eller efterlevandestöd.

Det kan i sammanhanget nämnas att det också finns ett frivilligt efterlevandeskydd i premiepensionssystemet.

Antaganden

De antaganden som används vid beräkningen är främst prisbasbeloppet, inkomstindex, eventuellt balansindex och SCB:s befolkningsprognos.

Analys av 2023

Anslagsbelastningen år 2023 blev 8 597 miljoner kronor varav 7 854 miljoner kronor för änkepension och 34 miljoner kronor för garantipension till änkepension. Utgifterna för omställningspension (inklusive förlängd omställningspension och garantipension) blev 709 miljoner kronor. Anslagsbelastningen blev 3,7 procent lägre 2023 jämfört med 2022.

Utgifterna domineras av kostnaderna för änkepension. Denna förmån är under avveckling. Antalet har de senaste åren minskat med omkring 11 000 per år. Antalet änkepensioner var 191 000 i genomsnitt under 2023, en minskning med 10 000 jämfört med 2022. Variationer mellan åren förklaras dels av demografiska faktorer och dels av effekter av samordningsregler med ålderspension när systemet befinner sig i en balanseringsperiod.

Flertalet änkepensioner följsamhetsindexeras utifrån inkomstindex och de räknades därför upp år 2023. En del änkepensioner följsamhetsindexeras på grund av övergångsregler utifrån balansindex, men eftersom det inte är balanseringsperiod indexerades även dessa pensioner utifrån inkomstindex. Avvecklingsreglerna innebär att nyblivna och yngre änkor får mindre belopp än äldre och de vars make avlidit innan 1990. Medelbeloppet som betalas ut i änkepension sjunker därför ofta från föregående år, trots följsamhetsindexering. Medelbeloppet ökade dock något 2023 jämfört med 2022, till 41 000 kronor.

Antalet garantipensioner till änkepension minskade med 200 från 1 600 för 2022 till 1 400 för 2023.

Antalet allmänna omställningspensioner var 3 100 i genomsnitt under 2023 – en minskning jämfört med föregående år. Antalet garantipensioner till allmän omställningspension var 2 100 i medeltal under 2023, också det en liten minskning från föregående år.

Antalet med förlängd omställningspension var 2 800 i genomsnitt för 2023. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension var drygt 2 000 i genomsnitt för 2023. Det är ungefär samma nivå som föregående år.

EU-domstolen meddelade i december 2017 sin dom i ett mål om den svenska garantipensionen. Enligt domen ska garantipension kategoriseras som en minimiförmån enligt artikel 58 i EU:s förordning 883/2004. Enligt

den nya lagen ska Sverige inte fortsätta betala ut garantipension till personer som är födda 1938 eller senare och som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz. Garantipensionen kommer samtidigt att minska utifrån storleken på eventuell utländsk pension från andra EU/EES-länder vilket inte görs idag.

Garantipension betalades ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES fram till och med december 2022.

Analys av 2024–2027

Antalet änkepensioner beräknas minska med omkring 10 900 per år mellan 2024 och 2027. Orsaken till den kraftiga minskningen är avvecklingen av änkepensioneringen. Vi beräknar att antalet änkepensioner kommer att vara knappt 180 000 i genomsnitt under 2024 och minska till 147 000 år 2027. Medelbeloppet för änkepension beräknas bli 40 800 år 2024 och ligga på ungefär samma nivå till 2027.

I linje med ovanstående beräknas utgifterna för änkepension minska varje år. Utgifterna beräknas bli 7 374 miljoner kronor år 2024 och minska till 6 066 miljoner kronor år 2027.

Det genomsnittliga antalet garantipensioner till änkepension beräknas bli 1 200 år 2024 och minska till 700 år 2027. Minskningen beror på att nyblivna änkor inte har rätt till garantipension. Utgifterna för garantipension till änkepension beräknas bli 31 miljoner kronor år 2024 och sjunka till 17 miljoner kronor år 2027.

Antalet allmänna omställningspensioner förväntas bli 3 100 år 2024 och öka till 3 500 år 2027. Antalet garantipensioner till allmän omställningspension beräknas bli 2 100 år 2024 och öka till 2 200 år 2027.

Antalet personer med förlängd omställningspension beräknas bli 2 800 år 2024 och ligga kvar samma nivå år 2027. Antalet med garantipension till förlängd omställningspension beräknas bli 2 100 år 2024 och ligga kvar på i princip samma nivå år 2027.

Medelbeloppet för allmän och förlängd omställningspension beräknas öka under perioden. Utgifterna för allmän och förlängd omställningspension, inklusive garantipensioner, beräknas till 731 miljoner kronor 2024 och 866 miljoner kronor 2027.

Prognosen beaktar den kommande höjningen av riktåldern från 66 till 67 för år 2026.

I bilaga 4 finns en jämförelse med den prognos som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Känslighetsanalys

Pensionsmyndigheten beräknar anslagsbelastningen för 2025 till 7 695 miljoner kronor. Till beräkningarna för utgifterna år 2025 har prisbasbeloppet 58 800 kronor och inkomstindex 216,48 använts.

En höjning av inkomstindex med en procent höjer utgifterna med 73 miljoner kronor.

En höjning med 100 kronor av prisbasbeloppet påverkar anslagsbehovet med mindre än 1 miljon kronor.

Inkomstgrundad änkepension svarar för den största utgiftsposten. Om antalet änkepensioner skulle avvika med 1 000 från det beräknade antalet år 2025 påverkas anslagsbehovet med 41 miljoner kronor. Om medelbeloppet för änkepension avviker med 100 kronor från det beräknade medelbeloppet år 2025 påverkas anslagsbehovet med 17 miljoner kronor.

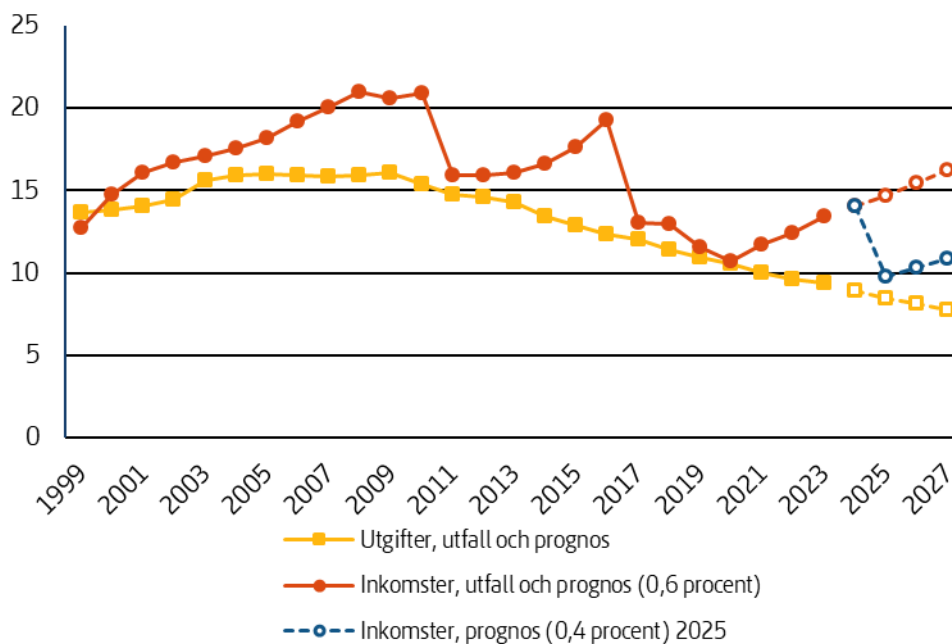
Finansieringsutveckling

Enligt lag (2000:981) om fördelning av socialavgifter, 8§, ska efterlevandepensionsavgiften finansiera inkomstgrundad efterlevandepension och änkepension enligt socialförsäkringsbalken samt administrationskostnader för motsvarande förmåner. Även barnpension ska således finansieras från avgiften. Efterlevandestöd och garantipensioner till efterlevandepension ska däremot inte finansieras från avgiften.

Efterlevandepensionsavgiften var 1,7 procent av avgiftsunderlaget till och med år 2010 och den sänktes till 1,17 procent år 2011. År 2017 sänktes den till 0,70 procent för att därefter sänkas ytterligare till 0,60 procent år 2019. Samma avgift gäller för arbetsgivare och egenföretagare.

Diagrammet som följer visar den avgiftsfinansierade efterlevandepensioneringens inkomster och utgifter åren 1999–2023, samt en prognos till och med 2027. Av diagrammet framgår att inkomsterna varit högre än utgifterna sedan år 2000. Inkomsterna beräknas fortsatt överstiga utgifterna, och skillnaden mellan inkomster och utgifter förväntas att öka kommande år vid oförändrad avgift. Diagrammet visar också en alternativ kurva med en avgift på 0,40 procent från och med år 2025. Även för detta alternativ tyder prognosen på att utgifterna kommer att överstiga inkomsterna, och att skillnaden mellan inkomster och utgifter kommer att vara ökande.

Figur 9. Efterlevandepensioneringens inkomster och utgifter (utfall och prognos), miljarder kronor

Utgifterna beräknas minska varje år, främst beroende på änkepensioneringens avveckling, medan inkomsterna beräknas öka på grund av lönesummans tillväxt.

Enligt lagen om fördelning av socialavgifter ska efterlevandepensionsavgiften finansiera inkomstgrundad efterlevandepension och änkepension samt kostnader för administration. Vår tolkning är att denna avgift inte får användas till något annat. Avgiftsinkomsterna har nu varit högre än utgifterna under en lång följd av år utan att fonderas. Vi anser att detta inte är förenligt med lagen om fördelning av socialavgifter. Vi vill därför betona vikten av att avgiften sänks så att efterlevandepensionsavgiften kan betraktas som en försäkringsavgift och inte en skatt.

Förslag

Pensionsmyndigheten föreslår att efterlevandepensionsavgiften sänks till 0,40 procent från och med år 2024. Vi vill samtidigt påpeka att efterlevandepensionsavgiften har ett mycket stort skatteinnehåll. Ett alternativ är därför att ta bort efterlevandepensionsavgiften.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 10. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
13 627 955 ¹	14 220 000	14 639 800	14 480 100	14 289 400

¹ Utfall

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 och i förekommande fall tilläggsanslag för 2024 redovisas i hemställan i budgetunderlaget 2025–2027.

Ändamål

Från anslaget bekostas bostadstillägg till pensionärer (BTP) och särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP).

Bostadstillägg till pensionärer kan betalas ut till den som är bosatt i Sverige och har en förmån i form av hel ålderspension vid ålder 66 år eller högre eller änkepension i vissa fall. År 2023 har åldern höjts från 65 till 66 år. Bostadstillägget är inkomstprövat och beräknas utifrån boendekostnaden.

Bostadstillägg kan lämnas med ett högsta belopp som motsvarar den bostadskostnad som beaktas, inräknat ett tilläggsbelopp. Den bostadskostnad per månad som inte överstiger 3 000 kronor för den som är ogift beaktas med 100 procent av beloppet. Den del av bostadskostnaden för ogifta som överstiger 3 000 kronor upp till 5 000 kronor beaktas med 90 procent. Vidare gäller för ogifta att 70 procent beaktas av eventuell bostadskostnad som överstiger 5 000 kronor per månad, upp till 7 000 kronor. Den del av bostadskostnaden för ogifta som överstiger 7 000 kronor upp till 7 500 kronor beaktas med 50 procent. Bostadskostnaden för var och en av makarna beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad. För den som är gift beaktas 100 procent av den bostadskostnad som inte överstiger 1 500 kronor, 90 procent av eventuell bostadskostnad som överstiger 1 500 kronor, upp till 2 500 kronor. Den del av bostadskostnaden som överstiger 2 500 kronor upp till 3 500 kronor beaktas med 70 procent för den som är gift. Den del av bostadskostnaden för gifta som överstiger 3 500 kronor upp till 3 750 kronor beaktas med 50 procent. Därtill läggs ett belopp om 840 kronor per månad för ogifta och 420 kronor den som är gift. Därifrån dras en viss del på den sökandes inkomst samt eventuell förmögenhet. För den som är gift är det makarnas gemensamma ekonomi som ligger till grund för beräkningen av inkomstavdraget. Vad som då blir över är det bostadstillägg som ska betalas ut.

Särskilt bostadstillägg betalas ut för att täcka utgifter upp till skälig levnadsnivå efter det att bostadskostnaden är betald och skatt för pension är avdragen. Högsta skäliga bostadskostnad för särskilt bostadstillägg är 7 500 kronor för ogifta och 3 750 kronor för gifta. En skälig levnadsnivå anses motsvara en tolfedel av 1,5357 prisbasbelopp för den som är ogift och en tolfedel av 1,2353 prisbasbelopp för den som är gift.

Inkomster som påverkar storleken av bostadstillägget beräknas med utgångspunkt i skatterättsliga regler. Som inkomst räknas inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital. Även vissa skattefria inkomster ingår i beräkning av bidragsgrundande inkomst samt ett inkomsttillägg vid eventuell förmögenhet. Vissa andra särregleringar finns, såsom ett fribelopp för arbetsinkomster samt att inkomstpensionstillägget inte kommer att påverka storleken på bostadstillägget. Inkomsterna summeras och därifrån dras ett fribelopp, motsvarande 2,43 prisbasbelopp för ogifta och 2,2 prisbasbelopp för gifta.

Anslaget finansieras i sin helhet med statliga medel.

Antaganden

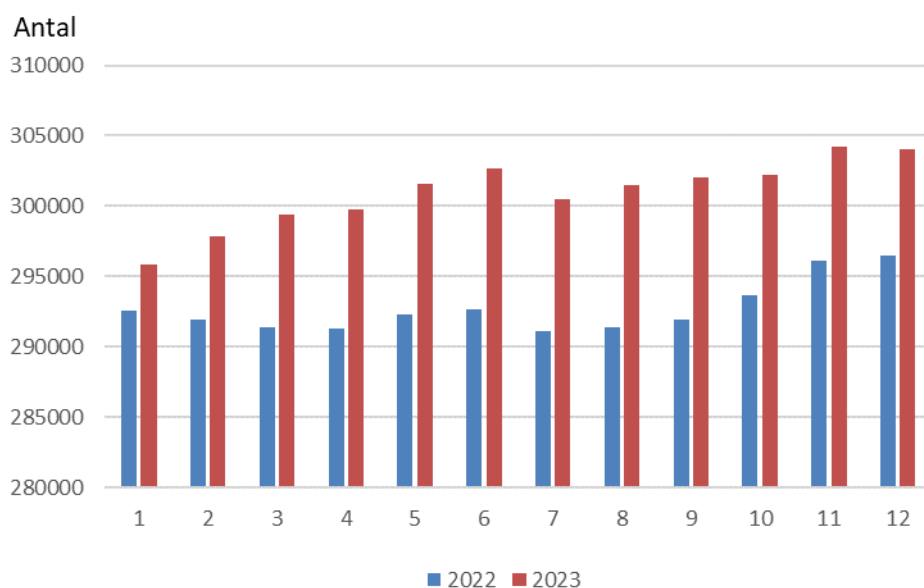
Beräkningarna grundas på antaganden om inkomstindex/balansindex, prisbasbelopp, bostadskostnadernas utveckling och befolkningsutveckling.

Analys av 2023

Medelantalet BTP-tagare till ålderspension med ordinarie månadsutbetalning ökade från 293 000 till 301 000 från år 2022 till 2023. Ökningen beror bland annat på regeländringar under 2022, högre boendekostnader och fler ålderspensionärer. Ökningen av inkomstpensionen 2023 var lägre i förhållande till ökningen av prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet ökade med 8,7 procent 2023, vilket är en relativt kraftig ökning. De regeländringar som genomfördes i augusti 2022 med höjt fribelopp och höjt konsumtionsstöd ökar antalet förmånstagare. Från år 2023 har minimiåldern höjts från 65 till 66 år från när bostadstillägg beviljas. Höjningen av minimiåldern har en sänkande effekt på antalet förmånstagare.

I nedanstående figur visas att antalet förmånstagare har ökat sedan regeländringen i augusti 2022.

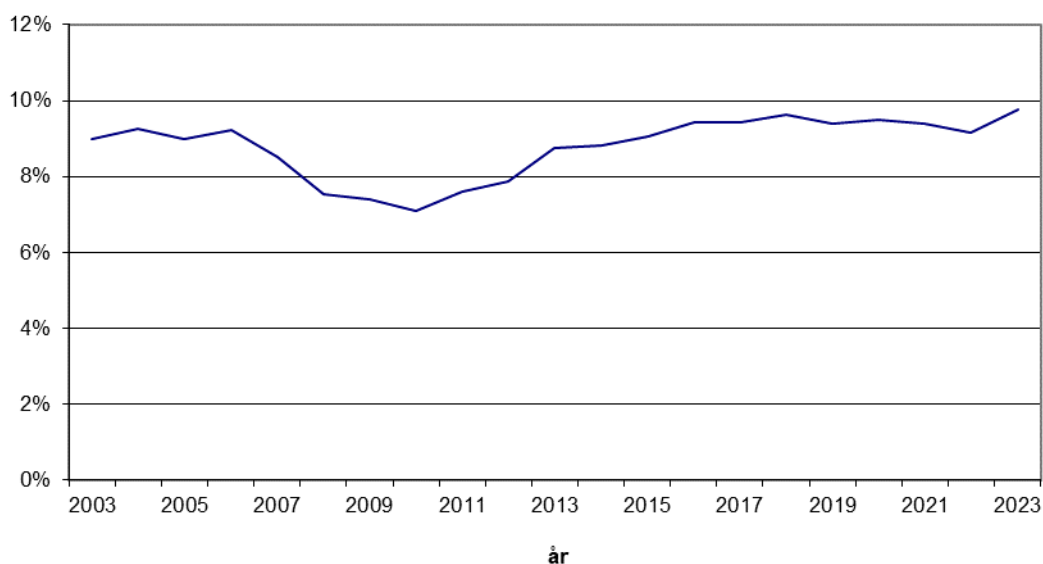
Figur 10 Antalet pensionärer med bostadstillägg per månad år 2022–2023

Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. En motverkande effekt till det är att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension med färre som är berättigade till förmånen.

I nedanstående diagram visas andelen 66-åringar med bostadstillägg i december för respektive år.

Figur 11. Andel 66-åringar med BTP i december, procent

Uppgången under 2011–2016 i diagrammet ovan beror främst på att Pensionsmyndigheten avslutade fler ärenden så att antalet pågående ärenden

minskade. Antalet BTP-tagare steg därmed. För de närmaste åren innan steg antalet ännu ej avslutade ärenden. Balanseringen inom inkomstpensionssystemet medför också att fler blir berättigade till bostadstillägg. I slutet av 2012 infördes tillsvidarebeslut och det medför ett något högre medelantal för bostadstillägg vilket förklarar en stor del av uppgången för 2013–2015. Regeländringar som har höjt bostadstillägget har även lett till en högre andel 66-åringar med bostadstillägg. Under 2019–2020 har antalet pågående ärenden ökat. Andelen 66-åringar med bostadstillägg är därför något lägre för dessa år. Under åren 2020–2023 har dock antalet pågående ansökningsärenden minskat.

Medelbelopp

Medelbeloppet för bostadstillägg har ökat mellan 2022 och 2023 bland annat beroende på att bostadskostnaden har ökat (+7,2 procent). Konsumtionsstödet inom bostadstillägg höjdes till 840 kronor i augusti 2022. Fribeloppet för bostadstillägg höjdes från 2,181 till 2,43 prisbasbelopp i augusti 2022. Dessa regeländringar leder till ett högre medelbelopp. Medelbeloppet för bostadstillägg till pensionärer var 43 000 kronor år 2023.

Särskilt bostadstillägg

Utgifterna för särskilt bostadstillägg var 107 miljoner kronor år 2023, en ökning med 6 miljoner kronor från 2022. Ökningen beror på högre boendekostnader under 2023.

Analys av 2024–2027

Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som erhåller bostadstillägg (BTP) öka något. Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. En motverkande effekt till det är att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytilkomna ålderspensionärer har en högre medelpension. Höjningen av minimiåldern för att få bostadstillägg till 67 år 2026 har en sänkande effekt på antalet förmånstagare. Regeländringar för bostadstillägg under 2022 har en långsiktig ökande effekt på antalet förmånstagare under prognosperioden.

Från 2023 till 2024 beräknas medelantalet BTP-tagare med ålderspension öka. Det beror bland annat på högre boendekostnader och fler ålderspensionärer. Ökningen av inkomstpensionen 2024 är lägre i förhållande till ökningen av prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet ökar med 9,1 procent 2024, vilket är en relativt kraftig ökning. Det har en höjande effekt på antalet med bostadstillägg. Schabloner för boendekostnad höjs relativt kraftigt år 2024 vilket har en något höjande effekt på antalet förmånstagare. Underhåll- och driftskostnader har till exempel gått upp kraftigt under 2023 vilket påverkar schablonerna för boendekostnad för 2024. År 2024 beräknas antalet pensionärer med BTP vara cirka 307 000. Hur många som faktiskt söker bostadstillägg kommer ha betydelse för vad antalet blir. Antalet beräknas öka till 312 000 år 2025 och beräknas sedan minska till 306 000 år 2027.

Medelbelopp

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för

bostads- och hyresrätter ökar för år 2024 med 5,2 procent. Detta har en höjande effekt på medelbeloppet.

Medelbeloppet beräknas öka mellan år 2024 och år 2025 för att sedan vara ungefär oförändrat. Det beror på högre boendekostnader samt indexeringen av pensionen. Medelbeloppet för år 2027 beräknas till 44 900 kronor.

Särskilt bostadstillägg

Utgifterna för särskilt bostadstillägg prognostiseras till 100 miljoner kronor 2024 vilket är en något lägre utgift än 2023. Höjd garantipension 2024 via indexeringen sänker utgiften.

Antalet personer som omfattas av förmånen 2024 beräknas till 3 200 och medelbeloppet till 29 200 kronor. Utgifterna för SBTP antas vara i stort sett oförändrat från 2025 till 2027.

I bilaga 4 finns en jämförelse med den prognos som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Känslighetsanalys

Statens utgift för bostadstillägg till pensionärer för budgetåret 2025 beräknas till 14 640 miljoner kronor.

Många olika faktorer påverkar utgifterna för BTP. Beloppet kan bli olika stort för olika individer beroende på om de har förmögenhet, vilken typ av pension och inkomst de har, samt boendekostnad. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till bostadstillägg men som inte har ansökt om det. Förändras benägenheten att ansöka om bostadstillägg kan utgifterna för bostadstillägg påverkas.

Andra faktorer som kan påverka bostadstilläggets utveckling är bland annat hur invandringen till Sverige utvecklas samt hur andelen ensamboende utvecklas. Om invandringen ökar bedömer Pensionsmyndigheten att det på sikt höjer utgifterna om individerna får ingen eller låg pension från sitt hemland. Om andelen ensamboende över tid ökar bedömer Pensionsmyndigheten att det leder till högre utgifter för bostadstillägg.

Om prognosen för boendekostnadsindex höjs med en procentenhet bedöms BTP-utgifterna öka med 169 miljoner kronor. En bostadskostnadsökning har en stor inverkan på medelbeloppet men ökar även antalet individer som erhåller BTP.

Inkomstindex påverkar utgifterna eftersom det påverkar den inkomstrelaterade pensionen. Om prognosen för inkomstindex ökar med en procent bedöms utgifterna minska för BTP med ungefär 150 miljoner kronor.

Om 1 000 personer tillkommer utöver prognosen ökar BTP-utgifterna med 47 miljoner kronor förutsatt att de som tillkommer har samma genomsnittliga BTP som de som finns i beståndet. Det bör dock påpekas att de som ligger nära inkomstgränsen för att vara berättigade till BTP påverkar utgifterna i betydligt mindre omfattning. Om 1 000 BTP-tagare tillkommer från detta ”gränsskikt” påverkas utgifterna bara med någon miljon kronor.

Både antalet BTP-tagare och medelbeloppet påverkas av hur den inkomstgrundade ålderspensionen utvecklas. I ett längre perspektiv är denna utveckling osäker. Den påverkas av konjunktur, utvecklingen på kapitalmarknaden och utvecklingen på arbetsmarknaden vad gäller arbetslöshet och utträdesålder etc. Det tar dock lång tid innan det får genomslag på bostadstillägg. På några års sikt bör utvecklingen vara relativt stabil.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 11. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
1 236 839 ¹	1 362 400	1 440 700	1 475 200	1 505 500

¹ Utfall

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 och i förekommande fall tilläggsanslag för 2024 redovisas i hemställan i budgetunderlaget 2025–2027.

Ändamål

Från anslaget bekostas Äldreförsörjningsstöd. Detta är avsett för personer 66 år och äldre, tidigare 65 år, som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner. År 2023 har åldern för äldreförsörjningsstöd höjts från 65 till 66 år. De som får äldreförsörjningsstöd kan vara personer som har en låg pension eller som helt saknar pension på grund av att de vistats för få år i Sverige. Även de som har tidiga uttag av pension och de som inte betalat in tillräckliga avgifter kan vid 66 års ålder få äldreförsörjningsstöd på grund av att de har reducerad pension. Äldreförsörjningsstöd kan beviljas till den som är bosatt i Sverige och som har fyllt 66 år.

Äldreförsörjningsstöd betalas ut med det belopp varmed den sökandes nettoinkomst med avdrag för skälig bostadskostnad understiger en skälig levnadsnivå. Vid prövning av rätten till äldreförsörjningsstöd ska först den sökandes inkomster beräknas. Från inkomsterna görs avdrag för skälig bostadskostnad. Det som återstår av den sökandes inkomster efter avdrag för skälig bostadskostnad jämförs med ett fastställt belopp för skälig levnadsnivå. Som skälig bostadskostnad anses en bostadskostnad som uppgår till högst 7 500 kronor per månad för ogift och 3 750 kronor per månad för gift. Bostadskostnaden för var och en av makarna beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad. Likaså är det makarnas gemensamma ekonomi som ligger till grund för beräkningen av äldreförsörjningsstöd. En skälig levnadsnivå anses motsvara en tolfedel av 1,5357 prisbasbelopp för den som är ogift och en tolfedel av 1,2353 prisbasbelopp för den som är gift.

Anslaget finansieras i sin helhet med statliga medel.

Antaganden

Beräkningarna grundas på antaganden om prisbasbelopp, bostadskostnadernas utveckling och antalsutveckling för målgruppen.

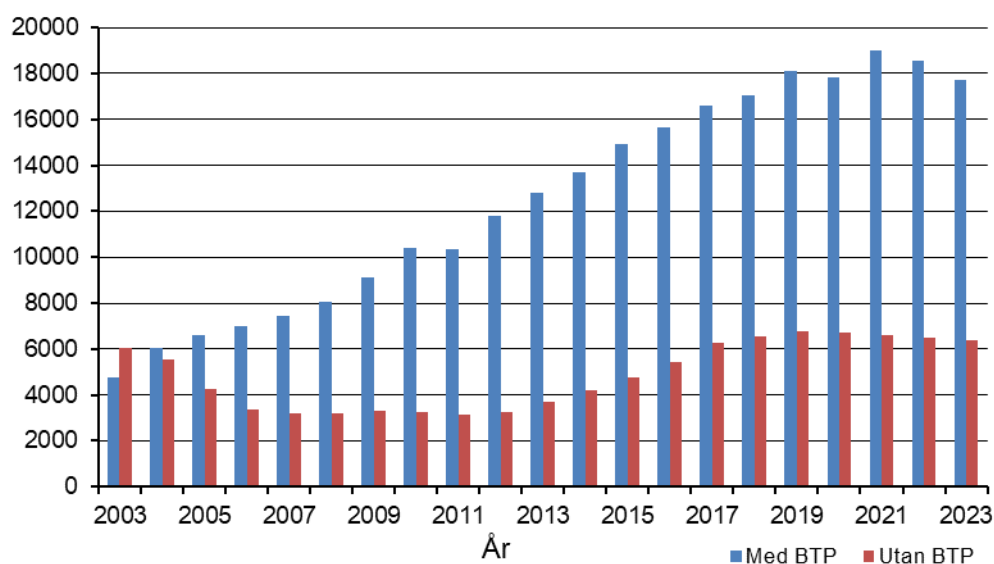
Analys av 2023

Antalet personer som fick äldreförsörjningsstöd (ÄFS) 2023 var i genomsnitt 24 100.

Förmånstagarna kan delas in i två grupper, de som har och de som inte har bostadstillägg. De utan bostadstillägg (BTP) var i medeltal 6 400 personer år 2023.

I nedanstående diagram visas medelantalet förmånstagare per år uppdelat på de som har bostadstillägg och de som inte har bostadstillägg.

Figur 12. Medelantal förmånstagare med och utan bostadstillägg

Från och med 2007 har antalet ÅFS-tagare utan BTP ökat något. Antalet minskade tidigare på grund av att många fick hel garantipension efter 10 års bosättningsstid. Efter 10 års bosättningsstid kan de som är födda 1937 eller tidigare få hel garantipension.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen av asylskäl ökade fram till 2007 för att sedan minska fram till år 2011. Mellan år 2011 och 2016 ökade antalet för att sedan återigen minska för åren 2017–2023. Under de fyra sista åren har antalet förmånstagare minskat något. Det kan bero på förändrad migration eller att en del individer hunnit få pension vilket istället kan leda till att de får bostadstillägg. Det är mer sannolikt att få äldreförsörjningsstöd om en individ har invandrat av asylskäl i förhållande till om invandringen skett inom EU. De som är födda inom EU får ofta pension från sitt hemland medan de som invandrat av asylskäl sällan får pension från sitt hemland. Vid en invandring senare i livet blir den svenska pensionen lägre och några av de som invandrar av asylskäl kan då bli beroende av äldreförsörjningsstöd. År 2023 kan pensionärer inte få äldreförsörjningsstöd från 65 år utan istället från 66 år. Det har en sänkande effekt på antalet förmånstagare.

Den andra delgruppen är de som har låg pension med bostadstillägg (BTP) och eventuellt särskilt bostadstillägg (SBTP), men som ändå hamnar under skälig levnadsnivå. Det kan vara personer som har vistats för kort tid i Sverige för att få hel garantipension eller personer som har reducerad pension

av någon orsak. Det kan vara de som har tidiga uttag av pension och de som inte betalat in tillräckliga avgifter som vid 66 års ålder eller senare får äldreförsörjningsstöd på grund av att de har reducerad pension. Antalet i den andra delgruppen var i genomsnitt 17 700 personer under 2023.

Gruppen ökar i antal, fränsett 2023, eftersom det är en något större andel av dem som är födda 1938 eller senare som får ÄFS. Orsaken är att de som är födda 1938 eller senare inte är berättigade till hel garantipension efter 10 års bosättningstid. Antalet förmånstagare påverkas även av skatteförändringar eftersom ÄFS beräknas utifrån nettopensionen. Höjningar av garantipension och bostadstillägg sänker antalet med äldreförsörjningsstöd. I augusti 2022 höjdes garantipension och bostadstillägg vilket sänkte antalet förmånstagare med äldreförsörjningsstöd.

Medelbelopp

Medelbelopp för ÄFS för 2023 blev 48 600 kronor, 109 600 kronor för dem utan BTP och 26 600 kronor för dem med BTP. Medelbeloppet ökade från 2022 till 2023 beroende på att prisbasbeloppet och boendekostnader ökade.

Analys av 2024–2027

Tilläggsanslag behövs för äldreförsörjningsstöd eftersom tillgängliga medel inte räcker för år 2024. Anslagskrediten överskrids med 8 miljoner kronor. Anslagsbeloppet för 2024 är för lågt i förhållande till prognosen.

Antalet personer med ÄFS ökar 2024–2027 eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningstid. En del individer födda 1937 eller tidigare får då garantipension istället för äldreförsörjningsstöd och de födda 1938 eller senare får äldreförsörjningsstöd. Denna olikhet mellan födelseårgångarna kommer att påverka antalsutvecklingen för ÄFS under många år.

Försäkringstid för flyktingar har ändrats vilket redovisas i Prop. 2021/2022:237. I propositionen redovisas att bosättningstid i ett tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension. Det sänker utgifterna för garantipension avseende nybeviljade. Det ökar utgifterna för äldreförsörjningsstöd eftersom förmånen är inkomstprövad. Antalet pensionärer med äldreförsörjningsstöd beräknas öka av den anledningen.

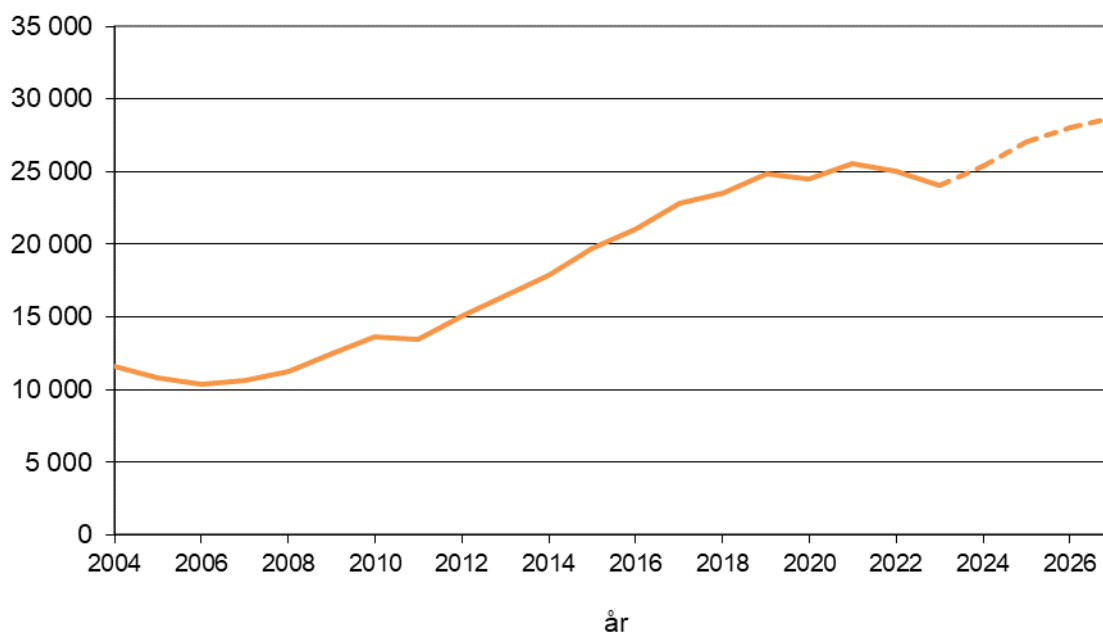
Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen av asylskäl ökade tidigare, men under de senaste åren har den minskat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd. Det är mer sannolikt att få äldreförsörjningsstöd om en individ har invandrat av asylskäl i förhållande till om invandringen skett inom EU. De som är födda inom EU får ofta pension från sitt hemland medan de som invandrat av asylskäl sällan får pension från sitt hemland. Vid en invandring senare i livet blir den svenska pensionen lägre och några av de som invandrar av asylskäl kan då bli beroende av äldreförsörjningsstöd.

Antalet förmånstagare påverkas även av skatteförändringar eftersom ÄFS beräknas utifrån nettopensionen.

Till år 2027 beräknas antalet förmånstagare öka till 28 800 personer.

I nedanstående diagram visas antalet med äldreförsörjningsstöd fördelat på år.

Figur 13. Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Antalet ÄFS-tagare med BTP bedöms öka efter år 2024. Det är betydligt fler av dem födda 1938–1957 som har ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare år. Antalet ÄFS-tagare utan BTP beräknas minska kommande år. Invandringen av asylskäl har minskat under tre senaste åren och antalet förmånstagare beräknas minska något av den minskade invandringen. De flesta som kommer till Sverige är visserligen yngre personer men bland invandrarna finns en del äldre personer som kan bli berättigade till äldreförsörjningsstöd.

Medelbelopp

Medelbeloppet påverkas av högre boendekostnader och högre prisbasbelopp. Medelbeloppet beräknas totalt sett öka under prognosperioden. Både boendekostnader och prisbasbelopp prognostiseras öka relativt mycket till 2025. Medelårsbeloppet för år 2024 beräknas till 51 200 kronor, för år 2025 till 50 800 kronor och för år 2027 till 49 900 kronor.

Bostadskostnaderna beräknas öka med ungefär 5,2 procent år 2024 samtidigt som prisbasbeloppet ökar med 9,1 procent. År 2025 beräknas boendekostnaderna öka med 3,6 procent och prisbasbeloppet öka med 2,6 procent. Skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet och denna förändring påverkar därför utgiftsprognosen.

I bilaga 4 finns en jämförelse med den prognos som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Känslighetsanalys

Statens utgifter för äldreförsörjningsstöd för budgetår 2025 beräknas till 1 441 miljoner kronor.

Många olika faktorer påverkar utgifterna för ÄFS. Effekten kan vara olika för olika individer beroende på om de har förmögenhet, vilken typ av pension och inkomst de har, samt boendekostnad. Benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd påverkar också utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till äldreförsörjningsstöd men som inte har ansökt om det. Förändras benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd kan utgifterna för äldreförsörjningsstöd påverkas.

Andra faktorer som kan påverka äldreförsörjningsstödet utveckling är bland annat hur invandringen till Sverige utvecklas samt hur andelen ensamboende utvecklas. Om invandringen ökar kan det på sikt ha en höjande effekt på utgifterna om individerna får ingen eller låg pension från sitt hemland. Om andelen ensamboende över tid ökar kan det leda till högre utgifter för äldreförsörjningsstöd.

Om genomsnittet av boendekostnaderna höjs med en procentenhet beräknas utgifterna för äldreförsörjningsstöd öka med 6 miljoner kronor. En ökning av bostadskostnaden har en stor inverkan på medelbeloppet. Om prognosen för prisbasbeloppet ökar med 100 kronor beräknas utgifterna öka med 1,6 miljoner kronor.

Om 1 000 personer med ÄFS tillkommer utöver prognosen ökar utgifterna för äldreförsörjningsstöd med 53 miljoner kronor förutsatt att de som tillkommer har samma medelbelopp som dem i beståndet.

1:5 Inkomstpensionstillägg

Tabell 12. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
6 051 000	6 043 000	6 081 000	5 879 000	5 915 000

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 och i förekommande fall tilläggsanslag för 2024 redovisas i hemställan i budgetunderlaget 2025–2027.

Ändamål

Från anslaget bekostas inkomstpensionstillägg. Inkomstpensionstillägg är en ny pensionsförmån som har betalats ut sedan september 2021.

Förmånen betalas ut till pensionärer som har uppnått rådande riktålder, som har tjänat in pensionsgrundande inkomst i Sverige eller i något av de länder som omfattas enligt EU-förordning 883/2004² under minst ett år.

Storleken på beloppet som betalas ut baseras på ett beräkningsunderlag som baseras på pensionärens inkomstgrundade allmänna ålderspension. Beräkningsunderlaget utgörs av inkomstpension och/eller tilläggspension. För pensionärer födda 1938 eller senare ska pensionsrätter som tjänats in till premiepensionssystemet ingå i beräkningsunderlaget, fast omräknat som om det tjänats in till inkomstpensionen. För pensionärer födda 1937 eller tidigare så ligger tilläggspensionen till grund för beräkningarna.

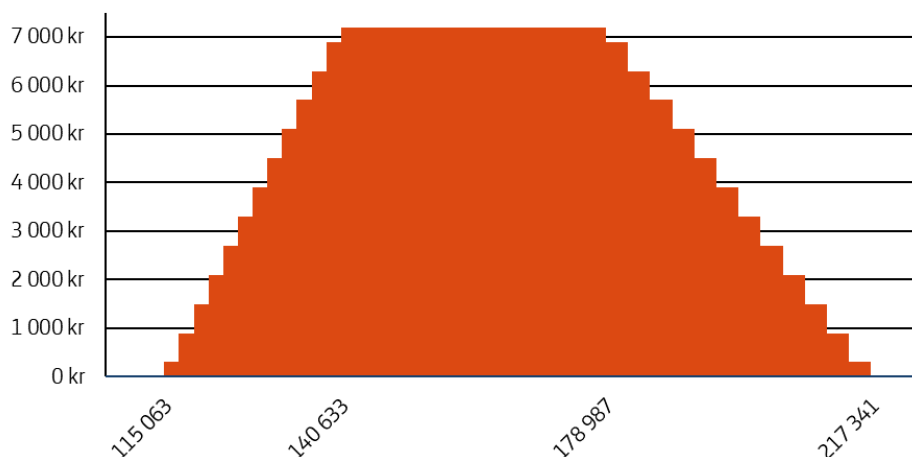
Beloppet som betalas ut bestäms utifrån vilket intervall i en beloppstabell som beräkningsunderlaget faller inom. Inkomstpensionstillägget lämnas till pensionärer med ett beräkningsunderlag som för år 2024 uppgår till mellan 115 000 och 217 000 kronor per år. Inom detta intervall varierar förmånsbeloppet mellan 300 och 7 200 kronor per år. Beloppet kan sedan komma att minska baserat på om pensionären har nått upp till villkoret för antal år i förvärvsarbete eller ej. Om villkoret inte är uppnått så ska beloppet minska proportionellt med det antal år med intjänade pensionsrätter som saknas. Villkoret på antal år med intjänande för att inte få beloppet avkortat skiljer sig åt mellan olika årskullar.

Följande figur illustrerar förhållandet mellan beräkningsunderlaget på den horisontella axeln och förmånsbeloppet det berättigar på den lodräta.

---

² De länder som omfattas av EU-förordning 883/2004 som medlemsstater utgörs av EU-länder, Efta-länder som ingått avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz.

Figur 14. Årsbelopp i inkomstpensionstillägg vid olika beräkningsunderlag 2024

Gränserna för förmånsbeloppen ska följsamhetsindexeras årligen, likt utbetalningar av inkomst- och tilläggs pension, men förmånsbeloppen i sig kommer inte justeras annat än genom nytt politiskt beslut.

Analys av 2023

Under 2023 betalades 6 051 miljoner kronor ut i inkomstpensionstillägg. Årsmedelbeloppet var under 2023 4 900 kronor, varav 5 200 kronor för kvinnor och 4 400 kronor för män.

I december 2023 fick 1 218 000 personer inkomstpensionstillägg, ner från 1 260 000 personer i december 2022. Av dessa var 757 000 personer kvinnor och 462 000 personer män.

Analys av 2024–2027

Utgifterna beräknas minska till 6,0 miljarder kronor för 2024 i samband med att pensionsåldrarna höjs. Utgifterna beräknas sedan öka något 2025 för att återigen minska 2026 till följd av höjda åldersgränser.

I december 2024 beräknas omkring 57 procent, 1 238 000 pensionärer, av alla pensionärer som är 66 år och äldre få en utbetalning av inkomstpensionstillägg. Denna andel beräknas minska något fram till december 2027 vilket då kommer att motsvara 1 212 000 pensionärer. Andelen mottagare bland kvinnor beräknas förbli omkring 68 procent över samma tidshorisont. Andelen män med inkomstpensionstillägg beräknas minska från 45 procent till cirka 43 procent. Skillnaden mellan könen förklaras främst av att män i större utsträckning har pensioner som är för höga för att vara berättigade till förmånen.

Det genomsnittliga årsbeloppet beräknas ligga kvar på 4 900 kronor över åren. Kvinnorna beräknas vara berättigade till högre belopp än männen, 5 200 kronor medan männen beräknas få 4 400 kronor i genomsnitt över prognoshorisonten.

Känslighetsanalys

Prognosen av utgifterna för inkomstpensionstillägg är känsliga för vilka antaganden man gör kring pensioneringsmönster, pensionsnivåer och politiska beslut.

Utgifterna beräknas bli 6 081 miljoner kronor för 2025.

Om antalet förmånstagare blir 1 000 fler än beräknat så ökar anslagsbelastningen med knappt 5 miljoner kronor.

Om det genomsnittliga årsbeloppet blir 100 kronor högre än beräknat så ökar anslagsbelastningen med 125 miljoner kronor.

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 13. Prognos anslag, 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
764 000	720 000	773 000	769 000	784 000

Analys

Budgetutfallet 2023 medför ett anslagssparande på 7 miljoner kronor som tillsammans med anslaget för 2024, 720 miljoner kronor, ger tillgängliga medel om 727 miljoner kronor.

Anslagsprognosen för åren 2025-2027 motsvarar aviserade medel i senaste budgetpropositionen (BP24) För år 2027 framgår ingen anslagsnivå i BP24 varför myndigheten utgått från aviserat anslag 2026 och räknat upp detta med 2 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Detta ger en anslagsprognos på 769 miljoner kronor för år 2026.

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2024-2026 redogjort för behov av medel avseende ofinansierade verksamheter. Detta ytterligare finansieringsbehov ingår inte i beräkningen av prognosen eftersom det inte ryms inom tillgängliga medel, men har givetvis negativ inverkan på den verksamhet som kan bedrivas och de resultat som uppnås 2024 och framåt.

Myndigheten avser att i Budgetunderlaget 2025-2027 återkomma med förnyade beräkningar avseende ofinansierade verksamheter.

Anslagsöversikt

Prognosen för 2024 ryms inom tilldelade medel.

Tabell 14. Anslagsöversikt 2024, 1000-tal kronor

Förklaringspost	Belopp
Ingående överföringsbelopp från 2023	7 198
Anslag 2022	720 183
Summa tilldelade medel 2022	727 381
Prognos för hela året	720 000
Årets över/under-skridande	183
Avvikelse från tilldelade medel	7 381
Högsta anslagskredit	21 605
Tillgängliga medel	748 986
Överskridande av anslagskredit	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen som följer görs en jämförelse med den föregående prognosen som lämnades i oktober 2023. Prognosen är oförändrad för samtliga år och överensstämmer med aviserade medel i BP23.

Tabell 15. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2024	2025	2026	2027
Föregående prognosbelopp	720 000	773 000	769 000	784 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	720 000	773 000	769 000	784 000
Differens i 1000-tal kronor	0	0	0	0
Differens i procent	0,0	0,0	0,0	0,0

De totala administrationskostnaderna

I följande tabell redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala administrationskostnaderna, samtliga finansieringskällor, samt fördelningen mellan finansieringskällorna.

Tabell 16. Totala administrationskostnader. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Kostnader	2024	2025	2026	2027
Total administrationskostnad	1 881 000	1 984 000	2 013 000	2 052 000
Varav Anslagsmedel	720 000	773 000	769 000	784 000
Varav AP-fonder	652 000	680 000	698 000	712 000
Varav Premiepensionsfonder	509 000	531 000	546 000	556 000

Analys

En viktig förutsättning för inrättandet av ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten var att riksdagen inte skulle behöva besluta om verksamheten genom årlig budgetreglering eftersom systemet skulle bära sina egna kostnader. För att riksdagens intentioner ska nås får systemet för inkomstgrundad ålderspension inte subventionera annan verksamhet inom

Pensionsmyndigheten. På motsvarande sätt får inte andra förmånsslag subventionera verksamhet som avser inkomstgrundad ålderspension.

Pensionsmyndighetens verksamhet kan något förenklat delas i tre områden, ålderspension som i sin tur delas i inkomst-/tilläggs pension (finansiering via AP-fonderna) och premiepension (finansiering via Premi pensionsfonder), samt övriga pensionsrelaterade förmåner såsom garantipension, bostadstillägg och efterlevandepension (finansiering via förvaltningsanslaget/statsbudgeten).

Beräkningen av Pensionsmyndighetens administrationskostnader grundar sig på självkostnadsprincipen och att varje del av verksamheten ska bära sin andel av myndighetens totala kostnader, inklusive administrativa stödfunktioner. Både i ekonomisk redovisning och i budgetering tas hänsyn till att Pensionsmyndighetens verksamhet innefattar ovanstående tre resultatområden. Det innebär att intäkter och samtliga kostnader för resultatområdena särredovisas och att över- och underskott redovisas.

Enligt Pensionsmyndighetens modell för kostnadsfördelning belastar administrationskostnader så långt som möjligt omgående rätt finansieringskälla eftersom kostnader ofta kan härledas direkt till en specifik förmån/pensionsprodukt, via till exempel tidredovisning och kontering av fakturor. På detta sätt fördelas därmed den övervägande delen av verksamhetens kostnader direkt mot rätt finansieringskälla. Den procentuella fördelningen mot de olika finansieringskällorna utifrån prognoser avseende den direkta fördelningen används för att fördela resterande kostnader. Detta för att kostnadsfördelningen totalt ska spegla verksamheten på bästa sätt.

De naturliga svängningarna inom ramen för vår verksamhet, som till exempel kan komma av tillfälliga insatser inom något område eller förmån, gör att proportionerna för belastningen mot de olika finansieringskällorna ständigt varierar. Detta gör i sin tur den tredelade finansieringsmodellen till en ständig utmaning som trots omfattande beräkningar vid verksamhetsplaneringen och noggrann uppföljning av kostnadsutfallet blir svår att förutse. Utifrån analyser av tidigare utfall samt av verksamhetsplaner för de kommande åren, görs prognoser för fördelningen mellan finansieringskällorna. Denna kostnadsfördelning, som således är svår att prognostisera, används i beräkningarna i utgiftsprognoser, Budgetunderlag samt i framställan om avgiftsuttag.

Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)

Räntekontokrediterna får användas för att finansiera rörelsekapital till Pensionsmyndighetens verksamhet som helhet, det vill säga som kreditutrymme för de löpande administrationskostnaderna avseende samtliga finansieringskällor samt till premiepensionssystemet fram till tidpunkten för avgiftsuttaget. Avgiftsuttag från premiepensionskonton för administrationskostnader görs en gång per år, i maj. Pensionsmyndighetens räntekontokredit används också för det behov som uppstår på Pensionsmyndigheten innan dess Fondtorgsnämnden uppnår full kostnadstäckning.

Konstruktionen av avgiftsuttaget ur premiepensionssystemet, med årligt avgiftsuttag i maj månad, medför att krediten på räntekontot används till

premiepensionens administrationskostnader under årets första månader fram till avgiftsuttaget. Under andra halvåret inverkar avgiftsuttaget i maj positivt på saldot på räntekontot. Krediten används även för Skatteverkets, Kronofogdens och Statens servicecenters administrationskostnader avseende premiepension, vilka ingår i det årliga avgiftsuttaget Pensionsmyndigheten gör i maj, och som överförs till dessa myndigheter månadsvis i tolfte delar.

Analys

Kredit användningen för perioden bedöms rymmas inom i regleringsbrevet för 2024 villkorad räntekontokredit uppgående till 425 miljoner kronor. Myndigheten avser att i kommande Budgetunderlag 2025-2027 göra en förnyad beräkning av behovet av räntekontokredit vilka även innefattar Fondtorgsnämnden. Detta gäller även behovet av låneram för investeringar.

Särskild kredit för fondhandeln (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)

Handelskrediten är det samlade kreditutnyttjandet för fondhandeln. Kreditutnyttjandet regleras utifrån ett toppkonto, där Pensionsmyndighetens olika konton för fondhandel, utländska valutakonton och buffertkonto ingår. Grunden i kreditbehovet består i att Pensionsmyndigheten för spararnas bästa vill hålla deras premiepensionsmedel kontinuerligt investerade i fonder. En kontinuerlig investering uppnås genom att köp och sälj vid ett fondbyte sker parallellt. Eftersom likviden för köp generellt ska erläggas före det att likviden för en försäljning erhålls, så uppstår härvid ett likvidbehov. Detta likvidbehov tillgodoses med fondhandelns kreditutnyttjande. För det fall kredit saknas måste handeln skjutas upp, vilket innebär att kunden som önskar byta fonder inte är investerad i någon fond och inte exponerad mot värdepappersmarknaden.

2022 höjdes den totala krediten till 11 miljarder kronor efter att ha varit oförändrat 8 miljarder kronor de närmaste sex åren innan dess. Från 2023 höjs krediten ytterligare till 12 miljarder kronor vilket är i linje med myndighetens förslag i Budgetunderlaget 2023-2025. Under 2023 har kreditutnyttjandet som mest uppgått till drygt 5 miljarder kronor.

Förändringen som benämns som steg-2 av premiepensionsreformationen, där Fondtorgsnämnden ska genomföra upphandling av premiepensionens fondtorg har påbörjats. Förflyttningen av kapital kan bli enorm och påbörjas 2024 och förväntas pågå till åtminstone 2026. Pensionsmyndigheten har för att möta dessa stora handelsvolymerna begärt höjd kredit för fondhandeln under den period som upphandlingen förväntas pågå och från 2024 uppgår fondhandelskrediten till 20 miljarder kronor.

För att fastställa framtida behovet av en kreditlimit prognostiseras fondhandelns storlek och utveckling. Pensionsmyndigheten ser en fortsatt ökad snittbehållning per sparare och ökad fondhandel. Allt annat lika måste därför handelskrediten höjas kontinuerligt.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tabell 17. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
1 079 461 ¹	1 083 400	1 094 700	1 103 600	1 117 300

¹ Utfall

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 och i förekommande fall tilläggsanslag för 2024 redovisas i hemställan i budgetunderlaget 2025–2027.

Ändamål

Från anslaget bekostas barnpension och efterlevandestöd.

Barnpension och efterlevandestöd betalas ut till barn vars ena eller båda föräldrar har avlidit. Förmånerna betalas ut till och med den månad barnet fyller 18 år men kan förlängas om barnet går i grund- eller gymnasieskola, dock längst till och med juni månad det år barnet fyller 20 år.

Barnpension baseras på den avlidna förälderns intjänade pensionsrätt inom ålderspensionssystemet.

Efterlevandestöd är ett grundskydd. Det uppgår till 40 procent av prisbasbeloppet (80 procent om båda föräldrarna avlidit). Det minskas med den barnpension som betalas ut.

Anslaget belastas med de totala utgifterna för ovannämnda förmåner. En socialavgift, efterlevandepensionsavgiften, avses täcka utgifterna för bland annat barnpension. Efterlevandestöd finansieras däremot med statliga medel.

Antaganden

Prognoserna grundas på antaganden om prisbasbeloppet, inkomstindex samt SCB:s befolkningsprognos.

Analys av 2023

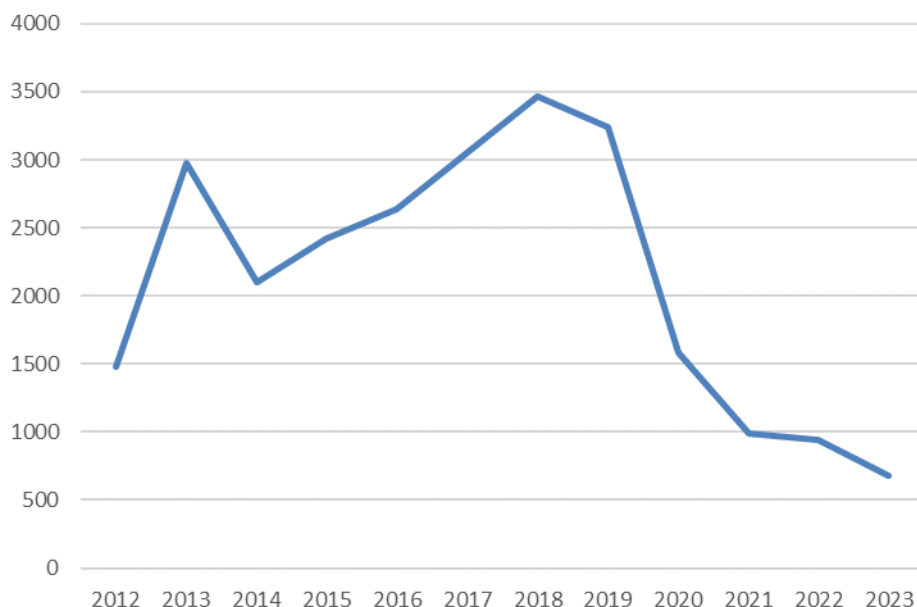
År 2023 uppgick utgifterna till 1 079 miljoner kronor, varav 847 miljoner kronor för barnpension och 232 miljoner kronor för efterlevandestöd. Utgiften för barnpension och efterlevandestöd ökade med 42 miljoner kronor från 2022 till 2023.

Antalet barnpensioner var 22 500 i genomsnitt under året och antalet efterlevandestöd 12 200. Antalet barnpensioner 2023 minskade något jämfört med 2022. Antalet som nybeviljas barnpension har varit lägre än utflödet.

Antalet efterlevandestöd i genomsnitt under året minskade med 2,6 procent jämfört med 2022, vilket är en fortsättning på den utveckling som varit tidigare. Antalet inkomna ärenden för efterlevandestöd har sjunkit under åren 2020–2023 vilket beror på att invandringen har minskat. Att invandringen har minskat har en sänkande effekt för utgifterna för efterlevandestöd för kommande år.

Figur 15. Antal inkomna ärenden för efterlevandestöd per år

Tiden för retroaktivitet för efterlevandestöd har sänkts från två år till sex månader den 1 juli 2018. Tiden för retroaktivitet har sänkts ytterligare till en månad 2020. Det har en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Medelbeloppet för barnpension var 36 200 kronor år 2023. Medelbeloppet för efterlevandestöd ökade med 7,5 procent år 2023 vilket beror på att prisbasbeloppet ökade relativt kraftigt 2023. Andelen som har efterlevandestöd som utfyllnad till barnpension ökade 2023. Dessa individer har ett lägre medelbelopp.

Analys av 2024–2027

Antalet barnpensioner har ökat sedan 2017 men från 2023 minskar antalet. Antalet barnpensioner beräknas fortsätta minska under prognosperioden. Inflödet av barnpensioner är lägre än vad utflödet är. Relativt låg dödlighet, låg fruktsamhet och relativt låg invandring är bidragande orsaker till att antalet barnpensioner minskar. Antalsutvecklingen påverkas bland annat av antalet barn i tonåren. De flesta som har barnpension är över 12 år. SCB prognostiserar att antalet barn i tonåren kommer att öka svagt under prognosperioden. Antalet barnpensioner beräknas vara 22 200 i genomsnitt år 2024 och 21 600 år 2027.

Utvecklingen av efterlevandestöd påverkas till stor del av migrationen och den var relativt hög för några år sedan. Under de senaste åren har invandringen minskat och antalet inkomna ärenden för efterlevandestöd har

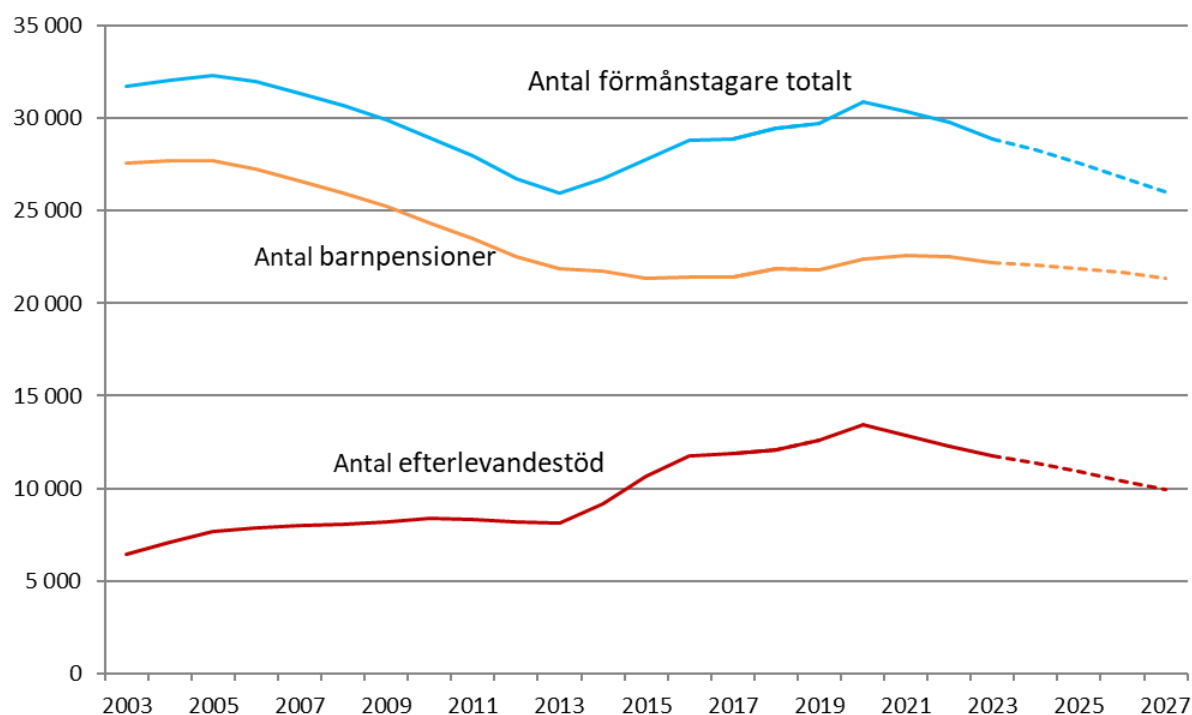
minskat relativt kraftigt. Antalet med efterlevandestöd beräknas minska under kommande år.

Nivån för underhållsstödet, som administreras av Försäkringskassan, är 2023 högre än efterlevandestöd. De som kan vara berättigade till efterlevandestöd men som inte har verifikation på föräldrarnas dödsfall kan söka underhållsstöd istället för efterlevandestöd. Det gäller barn som kommer från andra länder. År 2024 är dock underhållsstödet lägre för barn under 15 år än vad nivån för efterlevandestödet är. Nivån för efterlevandestöd har ökat 2024 beroende på att prisbasbeloppet har ökat relativt kraftigt. Barn under 15 år kan därmed framgent söka efterlevandestöd istället. För ungdomar 15 år eller äldre är nivån för underhållsstöd högre än för efterlevandestöd.

Det beräknas att antalet efterlevandestöd kommer att minska under prognosperioden. Det beror på minskad invandring. Antalet efterlevandestöd beräknas vara 11 700 i genomsnitt år 2024 och 10 400 år 2027.

I nedanstående diagram visas antalet förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd per år. Det totala antalet förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd har ökat under flera år men minskar från år 2021. Vi beräknar att denna minskning fortsätter.

Figur 16. Antal förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Vi beräknar att medelbeloppet för barnpensioner kommer att öka under prognosperioden. Barnpensionerna räknas upp under hela prognosperioden enligt den prognos som inkomstindex visar. Medelbeloppet för barnpension påverkas av delningstalen för ålderspension vid 66 år och detta delningstal ökar

kontinuerligt. Medelbeloppet beräknas bli 37 000 år 2024 och 40 700 kronor år 2027.

Medelbeloppet för efterlevandestöd beräknas till 19 400 år 2024 och 19 700 år 2027. Orsaken till ökningen är att prisbasbeloppet och att inkomstindex ökar enligt prognosen.

I bilaga 4 finns en jämförelse med den prognos som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Känslighetsanalys

Statens utgifter för barnpension och efterlevandestöd för budgetår 2025 beräknas till 1 095 miljoner kronor.

En ökning av inkomstindex med en procent ökar anslagsbelastningen med 8,6 miljoner kronor. Om prisbasbeloppet blir 100 kronor högre beräknas utgifterna öka med ungefär 0,4 miljoner kronor.

Om antalet barnpensioner blir 100 fler än enligt beräkningarna ökar anslagsbelastningen med 3,9 miljoner kronor. Om antalet efterlevandestöd blir 100 fler än beräknat ökar anslagsbelastningen med ungefär 2,0 miljoner kronor.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Tabell 18. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026	2027
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	9 063 100 ¹	8 971 900 ¹	8 011 200	7 894 700	8 029 500
Preliminär avgift	8 541 905	9 043 449			
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	521 195	-71 549	-348 800	-652 000	-944 400
Prognostiserad avgift för respektive år	7 954 500	8 194 100	8 360 000	8 546 700	8 973 900

¹Fastställd av riksdag eller regering.

Pensionsmyndighetens förslag till anslag för 2025 är 8 011 miljoner kronor. Prognostiserad avgift år 2025 är 8 360 miljoner kronor och från denna ska regleringsbeloppet för år 2022 på 349 miljoner kronor dras ifrån.

Ändamål

Inkomstpensionen och premiepensionen grundas på erlagda avgifter för *inkomst av anställning* (som också omfattar vissa socialförsäkringsersättningar som t.ex. dagpenning från arbetslöshetskassa, föräldrapenning, sjukpenning m.m.), inkomst av annat förvärvsarbete, samt på *pensionsgrundande belopp*. För försäkrad förälder till små barn i åldern 0–4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått elva års ålder, fastställs det pensionsgrundande beloppet för barnår som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Från anslaget Pensionsrätt för barnår betalas en statlig ålderspensionsavgift på 18,5 procent av det pensionsgrundande beloppet till ålderspensionssystemet.

Antaganden

Beräkningarna grundas på antaganden om antalet barn i åldern 0–4 år, inkomstbasbeloppet, timlöneutvecklingen och arbetsmarknadens utveckling.

Analys av 2023

Anslagsbelastningen för år 2023, 9 063 miljoner kronor är fastlagd av regeringen/riksdag och består av två delar, en preliminär avgift för 2023 och ett regleringsbelopp för 2020. Eventuell avvikelse mellan den preliminära avgiften och utfallet för 2023 belastar anslaget tre år senare, år 2025, som ett regleringsbelopp. Regleringsbeloppet räknas upp med ränta för tre år.

Analys av 2024–2027

Anslagsbelastningen för år 2024, 8 972 miljoner kronor är fastlagd av regeringen/riksdag och består av två delar, en preliminär avgift för 2024 och ett regleringsbelopp för 2021. Eventuell avvikelse mellan den preliminära avgiften och utfallet för 2024 belastar anslaget tre år senare, år 2027, som ett regleringsbelopp (uppräknat med ränta).

Antalet berörda föräldrar antas förändras i takt med hur antalet barn i åldern 0 – 4 år förändras enligt befolkningsprognosen. SCB prognostiserar att antalet barn i de åldrarna minskar över hela prognoshorisonen. Till detta kommer de ekonomiska antagandena för perioden som påverkar pensionsrätten på olika sätt beroende på om föräldern är i närheten av taket för den pensionsgrundande inkomsten eller ej. Höga tillväxtantaganden leder till större utfyllnad för dem som inte når upp till inkomsttaket. För föräldrar som ligger nära taket blir pensionsrätten lägre vid en tillväxt av den egna lönen som överstiger utvecklingen av inkomstbasbeloppet.

Under prognosperioden beräknas andelen som får barnårsrätt enligt alternativ 1 (se ovan) minska något och andelen med barnårsrätt enligt alternativ 2 öka något. Beloppen enligt alternativ 2 är högre och denna förändring över tid har därför en ökande effekt på utgiftsutvecklingen.

Analys av prognos och utfall för 2022

Prognos av barnårsrätt är vanskligt att göra på grund av hur förmånen är konstruerad. Föräldern med lägst inkomst tilldelas barnårsrätt och får det pensionsgrundande belopp av de tre beräkningsalternativen som är mest gynnsamt. Fastställandet av pensionsrätten kräver alltså information om inkomsten för båda föräldrarna, vilken inkomst som är störst, barnets ålder, om barnet är adopterat, om en förälder valt att skriva över sin barnårsrätt till den andra föräldern. SCB gör befolkningsframskrivningar och vi använder oss av antalet födda för att prognostisera volymen. Den är mindre än antalet födda barn som är mellan 0 och 4 år eftersom ett syskon inom detta åldersintervall endast leder till att perioden med barnårsrätt förlängs, man får inte dubbel barnårsrätt.

Det senaste år vi har utfall för tilldelningen av pensionsgrundande belopp för barnår är 2022. I tabellen nedan visas de senaste budgetunderlagens prognos för antal personer i olika beräkningsalternativ och medelvärdena av de pensionsgrundande beloppen. Utfallet för 2021 finns med som en jämförelse.

	t-4	t-3	t-2	t-1	Utfall 2022	Utfall 2021
Antal i alt. 1	81 717	80 193	75 398	81 534	85 701	94 631
Antal i alt. 2	116 516	118 157	116 726	109 732	93 237	102 325
Antal i alt. 3	183 923	174 901	171 614	177 654	186 999	174 770
Summa antal	382 156	373 251	363 738	368 920	365 937	371 726
Medel PGB alt. 1	146 000	148 756	149 306	150 885	147 424	147 274
Medel PGB alt. 2	178 715	179 878	180 121	182 648	175 174	172 153
Medel PGB alt. 3	67 203	66 642	68 382	68 382	68 318	65 555
Summa anslag (miljoner kr)	8 346	8 295	8 143	8 231	7 722	7 957

Det går att se att det totala antalet barnårskrätter hamnar ganska nära utfallet ju senare prognos som görs. Medelvärdena för de pensionsgrundande beloppen ligger inte heller alltför långt ifrån utfall. Vid t-2 fastställs inkomstbasbeloppet och medel PGB för alternativ 3 är i stort sett korrekt från den tidpunkten.

Den största felkällan är fördelningen av antalet personer i de tre olika beräkningsalternativen. Under 2022 var det framförallt färre personer som fick barnårskrätt enligt beräkningsalternativ 2, det alternativ som påverkar mest i och med att det har högst medel PGB. Därmed blev anslaget ungefär 500 miljoner kronor lägre än tidigare beräkningar. Om man jämför utfallet för 2022 med 2021 kan man se att den årsvisa förändringen är stor, faktum är att det inte varit så stora förändringar sedan åtminstone 2012. Vad hände år 2022 som orsakat de stora förflyttningarna mellan beräkningsalternativen? En trolig orsak är den starka sysselsättningsutvecklingen som inträffade under 2022, framförallt bland utrikes födda. Vid låg eller ingen inkomst får man PGB enligt beräkningsalternativ 2, vid högre inkomst eller om man går ner från heltid till deltid hamnar man ofta beräkningsalternativ 1. De med högst inkomst får barnårskrätt enligt alternativ 3. Det har alltså skett ett skifte från beräkningsalternativ 2 till 1 till 3. En ytterligare källa till detta kan vara att allt färre barn föds och att man ofta är i beräkningsalternativ 1 när det yngsta barnet är 3–4 år gammalt och föräldraledigheten ofta är slut. Man jobbar också ett helt kalenderår igen vilket leder till att inkomsterna blir högre.

Framöver väntas antalet personer med barnårskrätter att minska på grund av att barnafödslarna minskar. Sysselsättningsökningen har fortsatt under 2023 men börjat att svaja under slutet av året. 2024 väntas arbetslösheten öka. Det troliga är att ett färre antal personer får barnårskrätter men att snittbeloppen ökar då fler får enligt beräkningsalternativ 2 och 1.

Känslighetsanalys

För år 2025 gäller följande:

Om antalet berörda familjer blir 1 000 fler än beräknat, skulle anslagsbelastningen öka med 24,0 miljoner kronor.

Om inkomstbasbeloppet skulle höjas med 100 kronor skulle anslagsbelastningen öka med 2,9 miljoner kronor.

Om löneökningen blir en procentenhet högre år 2025, skulle anslagsbelastningen öka med 26,1 miljoner kronor. Om även löneökningen år 2024 antas öka med en procentenhet skulle anslagsbelastningen öka med 78,6 miljoner kronor.

Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget

Tabell 19. Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026	2027
Pensioner från AP-fonderna	358 206 000	363 305 000	376 507 000	389 361 000	408 466 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	3 190 100	3 326 000	3 418 000	3 547 000	3 658 000
Summa under utgiftstaket	361 396 100	366 631 000	379 925 000	392 908 000	412 124 000
Premiepensioner	23 388 000	27 354 000	30 626 000	33 665 000	37 377 000
Summa ålderspensionssystemet	384 784 100	393 985 000	410 551 000	426 573 000	449 501 000

¹ Preliminärt utfall

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader (exklusive sjunde AP-fonden), förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Inkomstpensionssystemet

Ändamål

Inkomstgrundad ålderspension finansieras genom en allmän pensionsavgift, en arbetsgivaravgift, en egenavgift och en statlig ålderspensionsavgift. Den allmänna pensionsavgiften förs helt till AP-fonderna medan de andra tre avgifterna fördelas mellan AP-fonderna och premiepensionssystemet. Den del av arbetsgivaravgiften och egenavgiften som avser inkomster över taket får staten. Inkomst- och tilläggspension betalas från AP-fonderna.

Inkomstpension och tilläggspension för ett år finansieras i princip från detta års avgifter. Om det behövs skjuter AP-fonderna till medel. Inkomstpensionssystemet är således ett fördelningssystem med en buffertfond.

För inkomstpensionssystemet görs varje år ett bokslut där tillgångar och skulder med mera redovisas. För inkomstpensionssystemet beräknas också ett så kallat balanstal. Balalet för ett år visar relationen mellan inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder två år innan. Tillgångarna består av en så kallad avgiftstillgång samt AP-fondernas fondkapital. Avgiftstillgången beräknas som produkten mellan de avgifter som förs till AP-fonderna under ett år och den så kallade omsättningstiden som visar hur lång tid som förflyter i genomsnitt från det en pensionsrätt intjänas tills dess motsvarande pensionsrätt ger upphov till en pensionsutbetalning. Pensionssskulden består av två delar: pensionssskuld för dem som är i förvärsaktiv ålder och pensionssskuld för pensionärer.

Från och med 2017 finns också ett dämpat balanstal som används vid beräkning av balansindex om det är balansering. Tidigare användes balanstalet vid beräkning av balansindex. Det dämpade balanstalet medför att bara en tredjedel av balanstalets avvikelse från 1,0 används vid beräkning av balansindex.

Så länge balanseringen inte är aktiverad indexeras intjänade pensionsrätter för inkomstpension med inkomstindex. Pensionsutbetalningarna följsamhetsindexeras vilket innebär att de räknas om vid varje årsskifte med hjälp av inkomstindex med ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används balansindex istället för inkomstindex. Det balansindex som används ett år baseras på det dämpade balanstal som beräknades från utfallet två år innan. Balansindex används vid indexeringen tills inkomstpensionssystemet åter är i balans och balansindex har blivit lika med inkomstindex.

De som är födda 1937 eller tidigare kan ha rätt till tilläggspension. Den baseras på intjänade pensionspoäng enligt reglerna i det tidigare ATP-systemet. Tilläggspensionen består i princip av ATP och ett belopp motsvarande den tidigare folkpensionen.

Inkomstpension kan utges till pensionärer som är födda 1938 eller senare. För personer födda 1938–1953 utges en del av pensionen i form av inkomstpension (och premiepension) och en del av pensionen i form av tilläggspension. Ju tidigare i perioden personen är född desto större är andelen tilläggspension.

Personer som har intjänade pensionsrätter har rätt till att ta ut inkomstgrundad ålderspension från och med den månad de uppnår pensionsålder. De som är födda 1958 eller tidigare har kunnat ta ut pension från 61 års ålder. I och med pensionsåldershöjningen så har lägsta pensionsålder höjts till 62 år för de som är födda 1959 eller senare. Åldern har höjts igen år 2023 och kommer att höjas igen 2026 då den kopplas till riktåldern.

En försäkrad kan själv välja från och med vilken månad pensionen ska börja utbetalas. Pensionären kan välja mellan att ta ut hela sin pension eller att göra partiellt uttag. Partiellt uttag av pension kan göras i nivåerna tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel. Relativt få väljer att ta ut partiellt uttag av sin pension och av dessa väljer en klar majoritet att få halva månadsutbetalningen.

Inkomstpensionen är avgiftsbaserad. En persons inbetalda pensionsavgifter registreras som pensionsrätter på ett individuellt pensionskonto. Pensionsrätterna ackumuleras till ett fiktivt pensionskapital, pensionsbehållningen. När en person väljer att ta ut sin pension beräknas årsbeloppet genom att pensionsbehållningen divideras med ett delningstal som bestäms utifrån personens födelseår och ålder vid pensionstillfället. Inkomstpensionen följsamhetsindexeras vid varje årsskifte.

Analys av 2023

År 2023 utbetalades 358 206 miljoner kronor från AP-fonderna, varav tilläggspension 138 467 miljoner kronor och inkomstpension 219 739 miljoner kronor. Utgifterna för inkomstpension och tilläggspension ökade med 9,0 procent respektive minskade med 3,5 procent jämfört med föregående år. Dessutom belastades AP-fonderna med 3,1 miljoner kronor för överföringar av värdet av pensionsrätter till Europeiska gemenskaperna.

AP-fondernas förvaltningskostnader och kostnadsersättningar uppgick år 2023 till (preliminärt) 3 187 miljoner kronor.

Medeltalet pensionärer med tilläggspension var 1 729 000 och medeltalet med inkomstpension var 2 019 000 under 2023. Antalet tilläggspensioner minskade med 4,4 procent medan antalet inkomstpensioner ökade med 2,5 procent.

Under 2023 uppgick den genomsnittliga årsutbetalningen till 80 100 kronor för tilläggspension och 108 700 kronor för inkomstpension.

Premiepensionssystemet

Ändamål

Premiepensionssystemet är ett premiereservsystem. Premiepension kan utges till personer som är födda 1938 eller senare. För personer i den så kallade mellangenerationen, födda 1938–1953, utges en del av pensionen i form av inkomstpension och premiepension och en del av pensionen i form av tilläggspension. Ju tidigare i perioden personen är född desto större är andelen tilläggspension.

Premiepensionen är liksom inkomstpensionen avgiftsbaserad, men till skillnad från inkomstpensionen är pensionskapitalet reellt och placerat i olika fonder som den försäkrade själv väljer. Personen kan välja att ha mellan 1–5 fonder i sin premiepensionsportfölj. Om inget val av fonder görs placeras medlen hos den Sjunde AP-fonden, i statens årskullsförvaltningsalternativ (Såfa). Såfa är en generationsfond; andelen räntebärande värdepapper ökar och andelen aktier minskar i takt med att en årskull åldras.

För att ha rätt att ta ut premiepension måste personen ha uppnått pensionsålder och ha ett positivt premiepensionskapital. Ju senare pensionsuttaget påbörjas desto högre blir premiepensionen i och med att utbetalningarna beräknas räcka under färre år. Den försäkrade kan själv välja från och med vilken månad pensionen ska börja betalas ut, oberoende av eventuellt uttag av inkomstpension. Likt för inkomstpension (och tilläggspension) kan premiepension betalas ut med hela beloppet eller med partiellt uttag. Vid

uttagstillfället kan den försäkrade välja att stanna kvar i fondförsäkring, alltså att själv fortsätta att förvalta sitt kapital och ha kvar sitt fondval, eller att övergå till en så kallad traditionell försäkring. I traditionell försäkring garanteras den försäkrade en nivå på utbetalningarna och förvaltningen sköts i stället av Pensionsmyndigheten. Det garanterade beloppet är lägre än en motsvarande utbetalning med fondförsäkring.

När den försäkrade börjar ta ut premiepension kan han eller hon välja att lägga till efterlevandeskydd för sin maka/make eller registrerad partner. Med ett efterlevandeskydd menas att pensionen efter dödsfall i stället betalas ut till den försäkrades partner. I gengäld blir pensionsbeloppet som betalas ut lägre än vad det skulle ha varit utan efterlevandeskydd eftersom pensionskapitalet beräknas räcka under ännu fler år.

Intjänade premiepensionsrätter kan överföras mellan makar och registrerade partners. En sådan överföring medför att premiepensionsrätten reduceras med för närvarande 6 procent som går till arvsvinst till alla i premiepensionssystemet.

Analys av 2023

Under 2023 betalades det ut 23 388 miljoner kronor från premiepensionssystemet. I detta belopp ingår utbetalningar inom efterlevandeskyddet vilket uppgick till 261 miljoner kronor. Utöver detta gjordes det överföringar om knappt 1,6 miljoner kronor från premiepensionssystemet till Europeiska gemenskaperna.

Antalet premiepensionärer (ej efterlevande) var 1 888 000 i medeltal vilket motsvarar en ökning på 2,9 procent jämfört med föregående år. Medelbeloppet för den egna premiepensionen var 12 200 kronor. Därtill var det drygt 42 000 mottagare av utbetalningar inom efterlevandeskyddet som i genomsnitt fick 6 100 kronor. Majoriteten av de som får utbetalningar till efterlevande har också utbetalningar från sin egen premiepension.

Utmärkande för året var den negativa utvecklingen på aktiemarknaderna under 2022 som minskade premiepensionens storlek år 2023, trots fler utbetalningar jämfört med året innan.

Prognos för inkomstgrundad ålderspension

Antaganden

De antaganden som används vid beräkningen är inkomstindex, balansindex, inkomstbasbelopp, KPI-förändring och timlöneutveckling.

Analys av 2024–2027

Utgifterna för inkomstpension och tilläggspension beräknas öka med 5,1 miljarder kronor från 2023 till 2024 och med 13,2 miljarder från 2024 till 2025. För 2026 och 2027 beräknas utgifterna öka med 12,9 miljarder kronor respektive 19,1 miljarder kronor. Variationen mellan åren förklaras utöver pensionsåldersändringar nästan uteslutande av indexeringen av pensionerna. Pensionerna har indexerats upp med 1,0 procent för 2024. Enligt prognosen

av inkomstindex kommer pensionerna indexerats med 2,2 procent för 2025, följt av 2,6 och 3,0 procent för 2026 respektive 2027.

Till 2024 antas utgifterna för premiepension öka med 4,0 miljarder kronor. Under 2025–2027 beräknas utgifterna öka med mellan 3,0 och 3,7 miljarder per år.

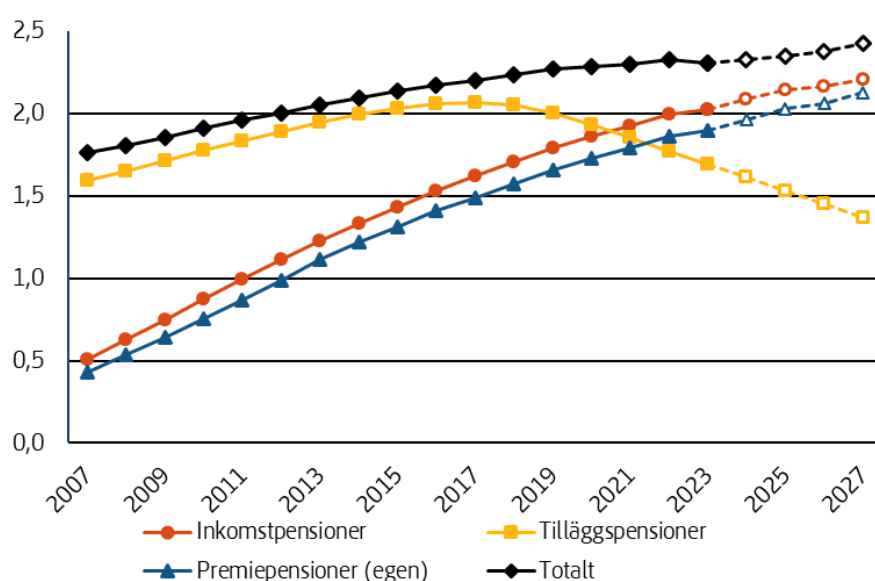
Antalet pensionärer med ålderspension (inklusive de med enbart garanti-pension eller premiepension) beräknas öka från 2 305 000 i december 2023 till 2 428 000 i december 2027. Det beror främst på att antalet äldre personer i befolkningen ökar. Ett ökat antal utomlandsbosatta som har tjänat in pensionsrätter i Sverige är en annan orsak till ökningen.

Antalet tilläggspensioner beräknas minska från 1 694 000 i december 2023 till 1 371 000 i december 2027. De som är födda 1954 eller senare får inte tilläggspension utan bara pension från det nya pensionssystemet – inkomstpension och premiepension. Under 2024 är det endast de som fyller 71 år eller som är äldre som kommer att få delar av tilläggspension när det tar ut sin pension. Eftersom det är få som påbörjar sitt uttag av pension så pass sent i livet så kommer antalet tilläggspensioner minska kraftigt framöver.

Antalet inkomstpensioner beräknas öka från 2 026 000 i december 2023 till 2 209 000 i december år 2027. Orsaken till den kraftiga ökningen är att alla nya pensionärer med pensionsrätter får inkomstpension samtidigt som majoriteten av dessa pensionärer fortfarande är relativt unga. Antalet premiepensioner följer mönstret för antal inkomstpensioner.

Diagrammet nedan visar hur antalet ålderspensioner (inklusive personer med endast garantipension) har utvecklats sedan 2007 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas utvecklingen för de olika inkomstgrundade ålderspensionerna.

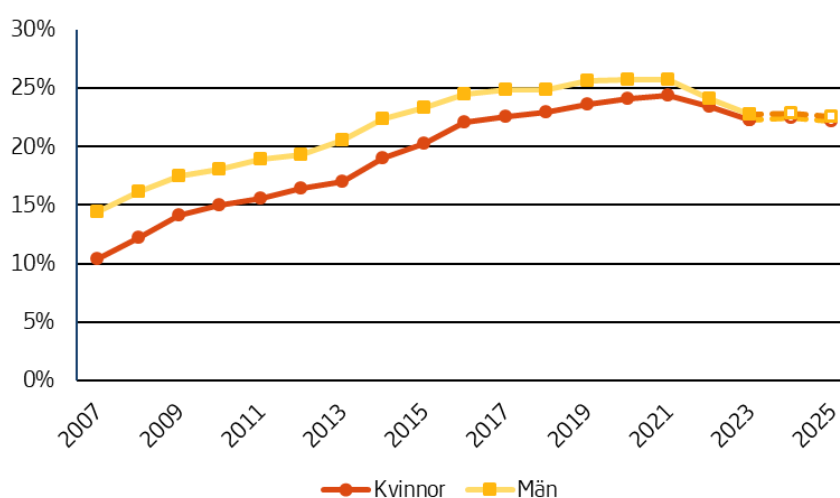
Figur 17. Antal ålderspensioner, tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december (utfall och prognos), miljoner

Den långsiktiga trenden pekar mot att en ökande andel av de med intjänade pensionsrätter väljer att ta ut sin pension både före och efter 65 års ålder. Den tidigare stabila utvecklingen blir något mer svårbedömt senare år till följd av höjda åldersgränser i pensionssystemet.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 63-åringar som tjänat in pensionsrätter som var pensionärer i december, per år. Ett tydligt trendbrott syns 2021, det vill säga året efter första höjningen av lägsta pensionsålder, trots att höjningen inte direkt påverkade 63-åringar. Prognosen antar en utplanande utveckling 2024–2025 efter 2023 års pensionsåldershöjning. 2026 höjs lägsta pensionsålder ytterligare till 64 år.

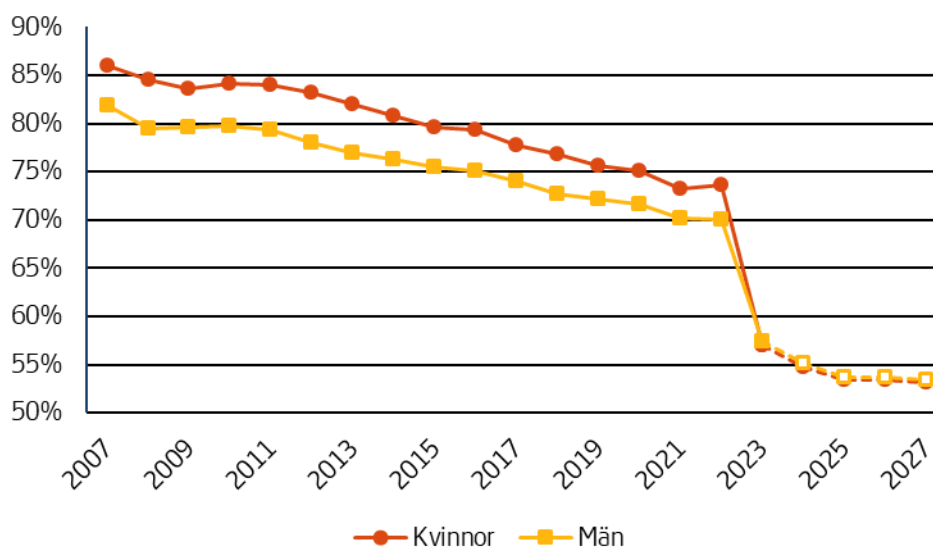
Figur 18. Andel 63-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Eftersom det finns många olika orsaker att ta ut sin ålderspension tidigt är det svårt att bedöma utvecklingen på längre sikt. Pensioneringsbeteendet kan till exempel påverkas av konjunkturförändringar, eventuell balansering av inkomstpensionerna och regeländringar inom till exempel skattelagstiftningen, sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. En konjunkturedgång kan påverka pensioneringsbeteendet på olika sätt. Medialt fokus och ökat utrymme i den offentliga debatten om pensioner och pensionsålder påverkar troligtvis också till viss del när man väljer att ta ut pension.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 65-åringar som tjänat in pensionsrätter som hade inkomstpension i december, per år, samt den utveckling som prognosen antar.

Figur 19. Andel 65-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Vi antar i prognosen att många pensionssparare väljer att skjuta fram sin pension från 65 till 66 år som en följd av åldershöjningen. De som antas ändra sitt beslut är främst de som innan pension har en stor del av sin inkomst i form av sjuk- och aktivitetsersättning, eller kommer ha en större del av sin pension i form av garantipension. Andelen med inkomstpension är därför lägre från 2023 i Figur 19.

Inkomstpensionens storlek beräknas öka vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av förmånen och av indexering. På motsatt sätt minskar tilläggspensionen beroende på att endast de som är födda 1937 eller tidigare får hela sin pension utbetald i form av tilläggspension. Premiepensionen ökar över tid till följd av att de nyblivna pensionärerna har kunnat tjäna in pensionsrätter till premiepensionen under fler år än äldre årskullar. Pensionsbeloppet påverkas sedan till stor del av aktie- och ränteutvecklingen samt av ändringar av förskottsrentan för premiepension.

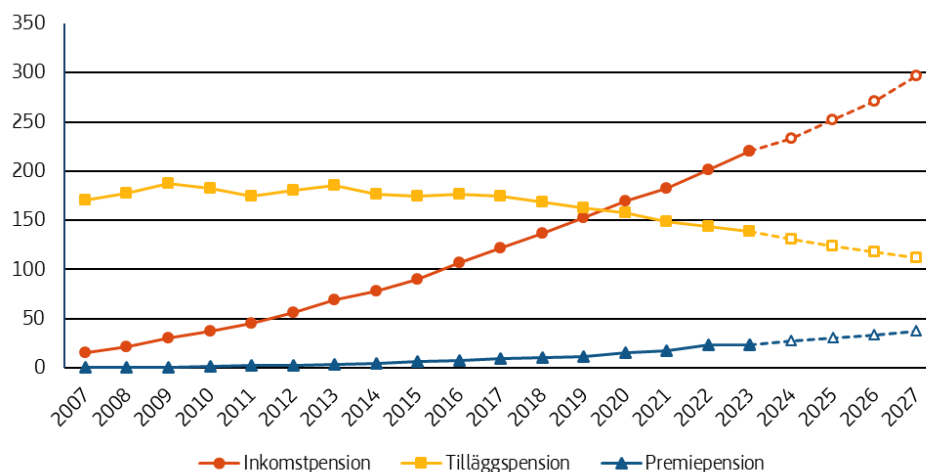
Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med 3,9 procent 2024, 5,3 procent för 2025, 5,6 procent för 2026 och 6,3 procent för 2027. Höjningarna i medelbeloppet är delvis en följd av höjningarna i inkomstindex, men även en följd av att yngre nyblivna pensionärer i snitt har högre pension än de äldre.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska med 1,1 procent år 2024, vara oförändrat 2025 och öka med 0,3 och 0,5 procent 2026 respektive 2027.

Medelbeloppet för premiepension, exklusive premiepension till efterlevande, beräknas öka med 13,9 procent år 2024 till följd av utvecklingen på aktiemarknaden. År 2024 och framåt beräknas medelbeloppet fortsätta öka, dels till följd av att utvecklingen på aktiemarknaden antas vara positiv men även inflöde av nya pensionärer som i genomsnitt har högre premiepensioner.

Diagrammet som följer visar utvecklingen av utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna redovisat i antal miljarder kronor.

Figur 20. Utgifter för inkomstgrundade pensionsförmåner (utfall och prognos), miljarder kronor

Överföringar av pensionsrätter till europeiska gemenskaperna antas bli mellan 7 miljoner och 5 miljoner kronor per år från AP-fonderna och knappt 2 miljoner kronor per år från premiepensionssystemet. Storleken på överföringarna varierar dock kraftigt mellan åren. Dessa variationer går inte att förutse.

AP-fondernas administrationsutgifter och kostnadsersättningar beräknas bli 3 319 miljoner kronor år 2024 och öka till 3 653 miljoner kronor till år 2027.

I bilaga 4 finns en jämförelse med den prognos som lämnades till regeringen i oktober 2023.

Känslighetsanalys

Denna känslighetsanalys avser endast utbetalningarna av inkomstpension och tilläggspension från AP-fonderna. Utgifterna för premiepension och AP-fondernas förvaltningskostnader kan betraktas som relativt små i detta sammanhang.

AP-fondernas utbetalningar beräknas bli 376 507 miljoner kronor år 2025. Om inkomstindex för år 2025 blir en procent högre beräknas utgifterna öka med 3 765 miljoner kronor.

Om antalet tilläggspensionärer är 1 000 fler än enligt beräkningen ökar utgifterna för tilläggspension med 80 miljoner kronor. Om medelbeloppet för tilläggspension skulle avvika från det prognosticerade medelbeloppet med 100 kronor påverkas utgifterna med 156 miljoner kronor.

Om antalet inkomstpensioner är 1 000 fler än enligt beräkningen ökar utgifterna för inkomstpension med 119 miljoner kronor. Om medelbeloppets årsnivå för inkomstpension skulle avvika från det beräknade medelbeloppet med 100 kronor påverkas utgifterna med 219 miljoner kronor.

I ett längre perspektiv är utvecklingen av den inkomstgrundade ålderspensionen osäker; den påverkas av konjunktur och utvecklingen på arbetsmarknaden. Det finns dock en tröghet i systemet; antalet nytillkommande ålderspensioner ett visst år är relativt få jämfört med mängden pensionärer som är kvar i systemet sedan tidigare.

En stor osäkerhetsfaktor är förändringar av pensioneringsmönstret. De tidigare trenderna som till största del endast påverkades av konjunkturen har blivit ruckade av höjningen av lägst pensionsålder och ruckas ytterligare med höjningen av grundskyddsåldern. Inför en sådan stor ändring är osäkerheten som störst, men med facit för 2023 i hand kan förhoppningsvis år 2026 skattas med större säkerhet.

Sett som andel av de totala utgifterna inom ålderspensionen är ovanstående variationer små. Stora förändringar i utvecklingen av inkomstindex kan dock ha betydande påverkan då det både påverkar indexeringen för befintliga pensionärer och framtida pensionärers pensionsbehållning.

AP-fondernas inkomster och utgifter

Inkomstpension och tilläggspension finansieras via AP-fonderna, dock inte den sjunde AP-fonden som är knuten till premiepensionssystemet. Med begreppet ”AP-fonderna” i detta avsnitt avses 1–4 samt 6:e AP-fonden.

AP-fondernas inkomster består av en socialavgift som betalas av arbetsgivare och egenföretagare, en allmän pensionsavgift som betalas av alla förvärvsaktiva och statliga ålderspensionsavgifter som betalas från olika anslag i statsbudgeten. Till detta kommer avkastning på placerade medel.

Den allmänna pensionsavgiften är 7,0 procent och socialavgiften 10,21 procent. Nivån för statliga ålderspensionsavgifter som avser ”transfereringar” är i huvudsak 10,21 procent av utbetald förmån. För övriga pensionsgrundande belopp som till exempel pensionsrätt för barnår, är nivån 18,5 procent. Socialavgiften (arbetsgivaravgift och egenavgift) fördelas mellan AP-fonderna, statsbudgeten och premiepensionssystemet. De statliga ålderspensionsavgifterna fördelas mellan AP-fonderna och premiepensionssystemet medan den allmänna pensionsavgiften i sin helhet förs till AP-fonderna.

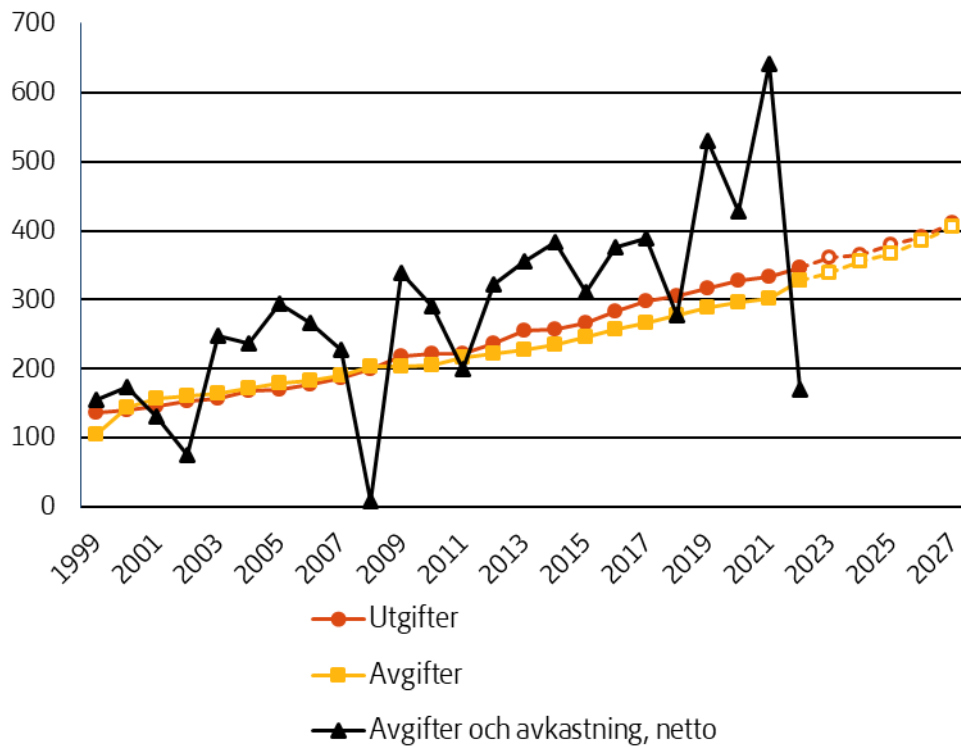
Det diagram som följer visar AP-fondernas utgifter och avgiftsinkomster mellan 1999 och 2022 samt en prognos till och med 2027. Dessutom redovisas de totala inkomsterna (inklusive fondavkastningen, netto) till och med 2022. År 1999 var avgiftsinkomsterna lägre än utgifterna men efter en avgiftshöjning år 2000 blev de högre. Från och med år 2009 har avgiftsinkomsterna varit lägre än utgifterna och detta beräknas också gälla för alla prognosår.

Om fondavkastningen inkluderas samt att avdrag görs för eventuella realisationsförluster med mera i begreppet ”inkomster” har dessa varit högre än utgifterna för de flesta åren sedan 1999. Inkomsterna var dock lägre än utgifterna 2001, 2002, 2008, 2011, 2018 och 2022. Framförallt utmärker sig år 2008 då realisationsförlusterna var i samma storleksordning som avgiftsinkomsterna. Hur stor fondavkastningen kommer att bli för åren framöver är

mycket osäkert. Det kommer troligen att variera kraftigt mellan åren. Därför redovisas ingen prognos för detta i diagrammet.

Figur 21. AP-fondernas inkomster och utgifter, miljarder kronor

I december år 2022 uppgick fondkapitalet hos AP-fonderna preliminärt till 1826 miljarder kronor.

Frivillig pension

Den frivilliga pensionsförsäkringen tillkom vid den allmänna folkpensioneringens införande 1914. Försäkringens uppgift var att tjäna som ett komplement till de obligatoriska försäkringarna. Möjligheten att göra inbetalningar till försäkringen togs dock bort den 1 januari 1981.

Försäkringen regleras av förordningen (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten och av de bestämmelser som tidigare fanns i 22 kap lagen om allmän försäkring. Sedan 1 februari 2018 ansvarar Pensionsmyndigheten för försäkringens försäkringstekniska grunder, dessa fastställdes tidigare av regeringen. Grunderna reglerar bland annat beräkningen av de kapitalbelopp som måste avsättas för framtida förpliktelser (premiereserv) och för bestridande av framtida omkostnader (omkostnadsreserv).

Den frivilliga pensionsförsäkringen är självbärande och försäkringstekniskt uppbyggd. Den finansieras genom premier och fondavkastning. De försäkringstekniska grunderna bygger på antaganden om ränte-, dödlighets- och omkostnadsutveckling.

Förmånerna höjs i takt med att överskott uppkommer på försäkringsrörelsen. Överskottet utgör skillnaden mellan den frivilliga pensionsförsäkringens totala fond och dess premiereserv d.v.s. den beräknade framtida skulden till de försäkrade.

Försäkringen bildar fem olika fonder, som har en gemensam förvaltning av kapitalet. Anledningen till att försäkringen har delats upp på fem delfonder är att de försäkringstekniska grunderna ändrats i anslutning till förändringar i det allmänna ränteläget och nedgången av befolkningsdödligheten.

För försäkringen upprättas särskilda försäkringstekniska sammanställningar.

www.pensionsmyndigheten.se

